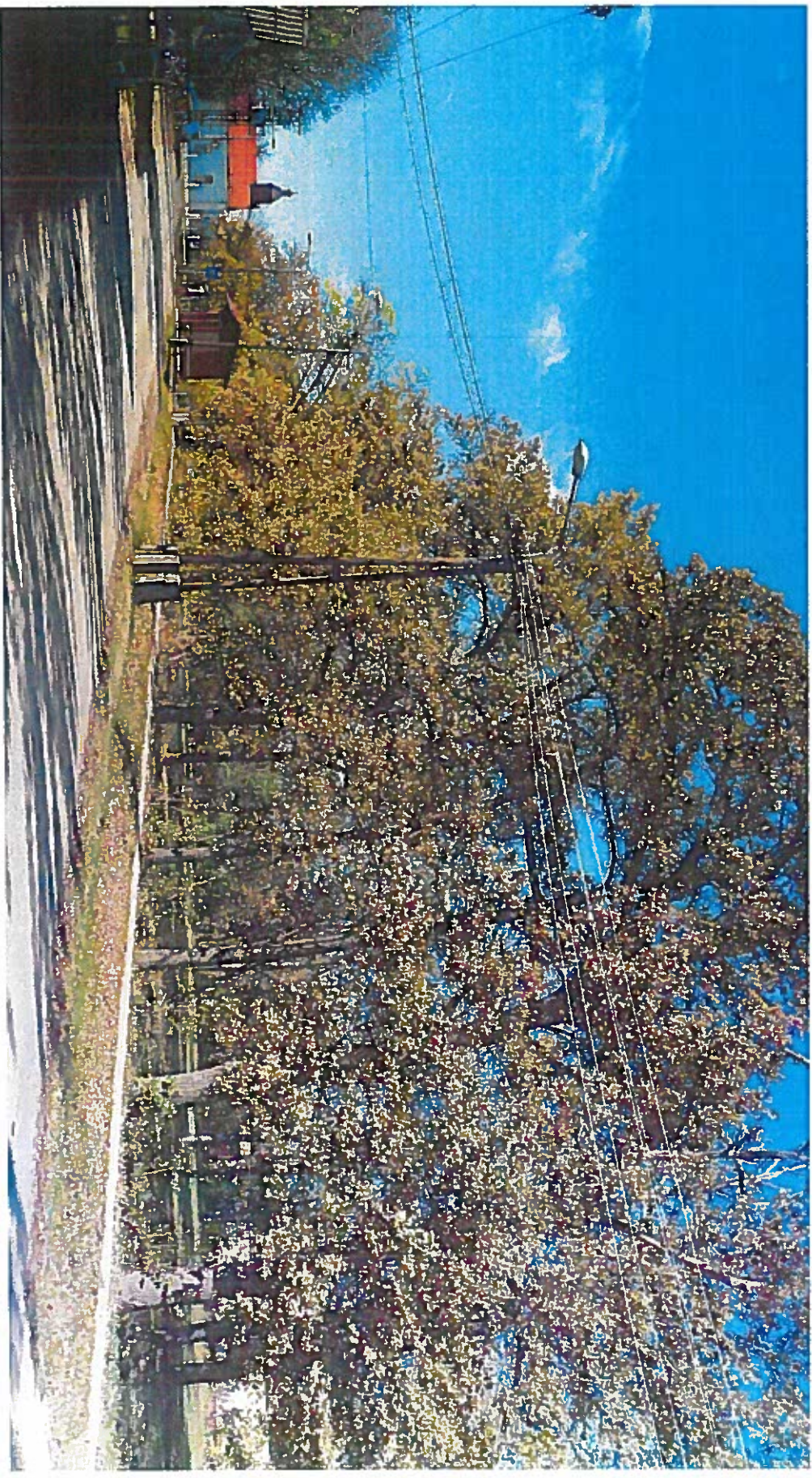

BÉKÉSSÁMSON

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

POLGÁRMESTERI KÖSZÖNTŐ

Tisztelt Építetők, Tisztelt Tervezők, Tisztelt Békéssámsóni Polgárok!

2016. évben az Országgyűlés megalkotta a településkép védelméről szóló törvényt, a települések jellegzetes és értékes arculatának megővése, kialakítása, az épített és a természeti környezet egységes védelme érdekében. A törvény a települési önkormányzatok feladatául szabta a településkép védelmét, és annak harmonikus alakításában való tevékeny szerepet. Ez a feladatsor a településeink jellegzetes, értékes, illetve hagyományt őrző építészeti arculatának és szerkezetének - az építészeti, táji érték és az örökségvédelem figyelembevételével történő - megőrzését vagy kialakítását jelenti, a törvényben biztosított eszközökkel.

Az önkormányzatnak széleskörű tájékoztatást kell biztosítania a településképi ajánlásokról és követelményekről, ezzel elősegítve a településkép védelmének és alakításának eredményes érvényesülését az építmények tervezése és kivitelezése során. Erre szolgál jelen Kézikönyv és az erre épülő településképi rendeletünk.

A Településképi Arculati Kézikönyvünk (TAK) széleskörű partnerségi egyeztetéssel készült. Azt a célt szolgálja, hogy az épített és természeti környezetünket bemutassa, továbbá azt, hogy átöröklítsük azt a hagyományos építési tevékenységben egykorvolt szemléletet, amely révén lakókörnyezetünk harmonikus módon alakulhat, a mai építési technológiákkal, a mai korszerű életvitellel, összkomforttal, a házak építése és felújítása során. A Kézikönyv a településünk értékeinek bemutatása mellett építészeti példákat és ajánlásokat tartalmaz, amely hasznosítható a településképi konzultáció során. A helyi építési szabályzat kiegészítésül az önkormányzat számára a törvény biztosítja a településképi követelmények megfogalmazása mellett, a kötelező településképi konzultáció, a településképi bejelentési és véleményezési eljárás, valamint a településképi értékvédelmi támogatás, és szankcionálás lehetőségét is. Ezeket a helyi településképi rendeletünk szabályozza.

Ajánlom mindenkinek a Kézikönyvünk elolvasását, megismerését.

Békéssámsón, 2018. október 31.

Zámbori Tamás

polgármester

TARTALOMJEGYZÉK

Polgármesteri köszöntő	2
1. Bevezetés	4
2. Békessámszon bemutatása	7
3. Örökségünk	12
helyi védettségű épületek	
köztéri alkotások, emlékművek	
4. Eltérő karakterű településrészek	28
Központi településmag	
Hagyományos falusias terület	
Tájképvédelmi terület	
Majorsági terület	
5. Építészeti útmutató	34
grafikával illusztrált ajánlások	35
Magasság	
Tetőhajlásszög	
Tetőforma	
Telepiés	
Színek	
Homlokzati karakter	
fotóval illusztrált ajánlások	41
Kerítések, kapuk	
Bejárati ajtók, ablakok,	
Melléképületek, melléképítmények	
Tornácok	
Építészeti részletek	
Oromzatok	
6. Kortárs jó példák	58
7. Közterületek, közparkok	62
8. Feliratok, reklámtáblák	64

BEVEZETÉS

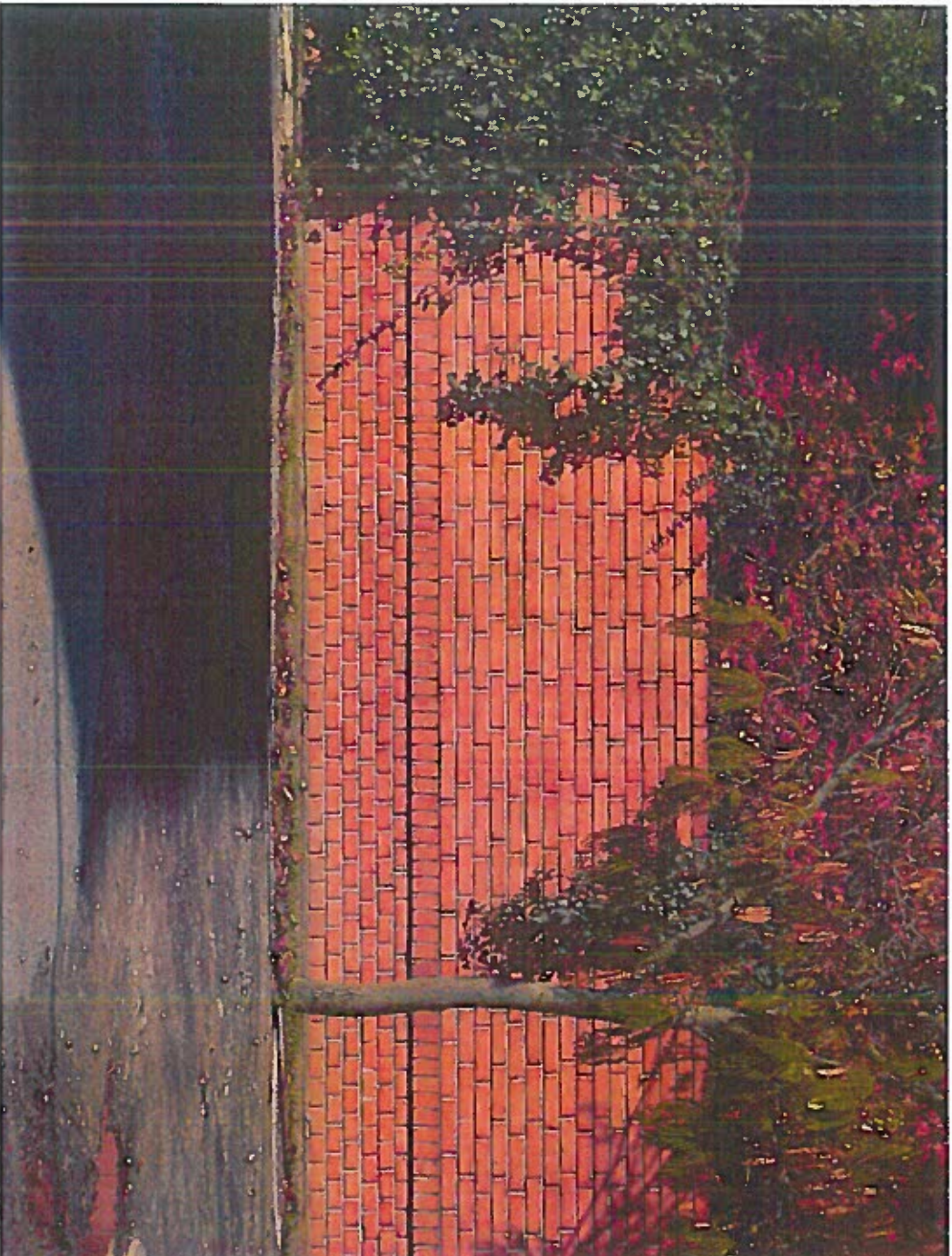

Az építési tevékenység révén a települések beleszervesülnek a tájba (harmonikus módon). Az épített és a természeti környezet viszonya határozza meg a település arculatát, az első – kedvező, vagy kedvezőtlen – benyomást az utazó számára. A településen belül is érvényes ez, amellet, hogy az épített környezet belső harmóniája vagy diszharmóniája a meghatározó. Békéssámszon különösen érdekes annyiban, hogy a megőrzött „eredeti” természeti környezet közvetlenül jelen van.

Ez a kézikönyv azért készült, hogy felmutassa Békéssámszon építészeti értékeit, a település arculatát. Olyan épületeket, amelyek jellemzőek voltak az elmúlt évtizedekben, az előző században. Az építkezni vágyók, és a tervezők számára is tanulságos lehet elődeink öröksége. Az örökölt építészeti környezet, a hely szelleme fontos hogy ott lakjon az új épületekben is. Az alföldi falvak arculata az elmúlt évtizedek során sokat változott, s kevés olyan

épület maradt, amely még őrzi a helyi hagyományokat, motívumokat, arányokat, építészeti elemeket. Természetes, hogy ma már nem olyan házakra van szükség, mint száz évvel ezelőtt, de a kortárs építési-felújítási tevékenység ma is megidézheti a régi épületek bizonyos formajegyeit.

„A Településkép védelméről szóló 2016. LXXIV. törvény a települések esztétikus lakókörnyezetének kialakítása, illetve védelme érdekében a Településképi Arculati Kézikönyv bevezetésével hiánypótló módon teremt lehetőséget a jellegzetes települési karakterjegyek meghatározására és társadalmasítására. A kézikönyv elsősorban a települési döntéshozók és a lakosság tájékoztatását segítő, szemléletformáló kiadvány. A jogszabályok útvesztője helyett röviden, lényegre törően, és mindenki számára érthető módon mutatja be egy közösség környezetalakítással kapcsolatos elvárásait.” (részlet a

Miniszterelnökség, Építészeti és
Építészeti Helyettes Államtitkárság
útmutatójából).

A településkép védelméről szóló
törvény az önkormányzatok
feladataként határozza meg a
településkép védelmét, az építészeti
örökség megőrzését. Felhatalmazza
őket arra, hogy településképi
rendeletet alkossanak, melyben
rögzítésre kerülhetnek a településképi
szempontból kiemelt területekre nézve
a településképi követelmények,
amelyek számonkérhetők.

Mind ezek megalapozója ez a
Településképi Arculati Kézikönyv, mely
ajánlásgyűjtemény azért született,
hogy a helyi építészeti jellemzőket,
karakter jegyeket bemutalva mankót
adjon a településarculat formálásához.
Arra is szolgálhat, hogy a lakosságban
a lokálpatriotizmus igényét felkeltsse. A
helyi építészeti hagyományok
ismerete, tisztetele, a múltban jellemző
stílusjegyek továbböröklése a mai
lakosokban is erősítheti a hovatartozás
érzését.

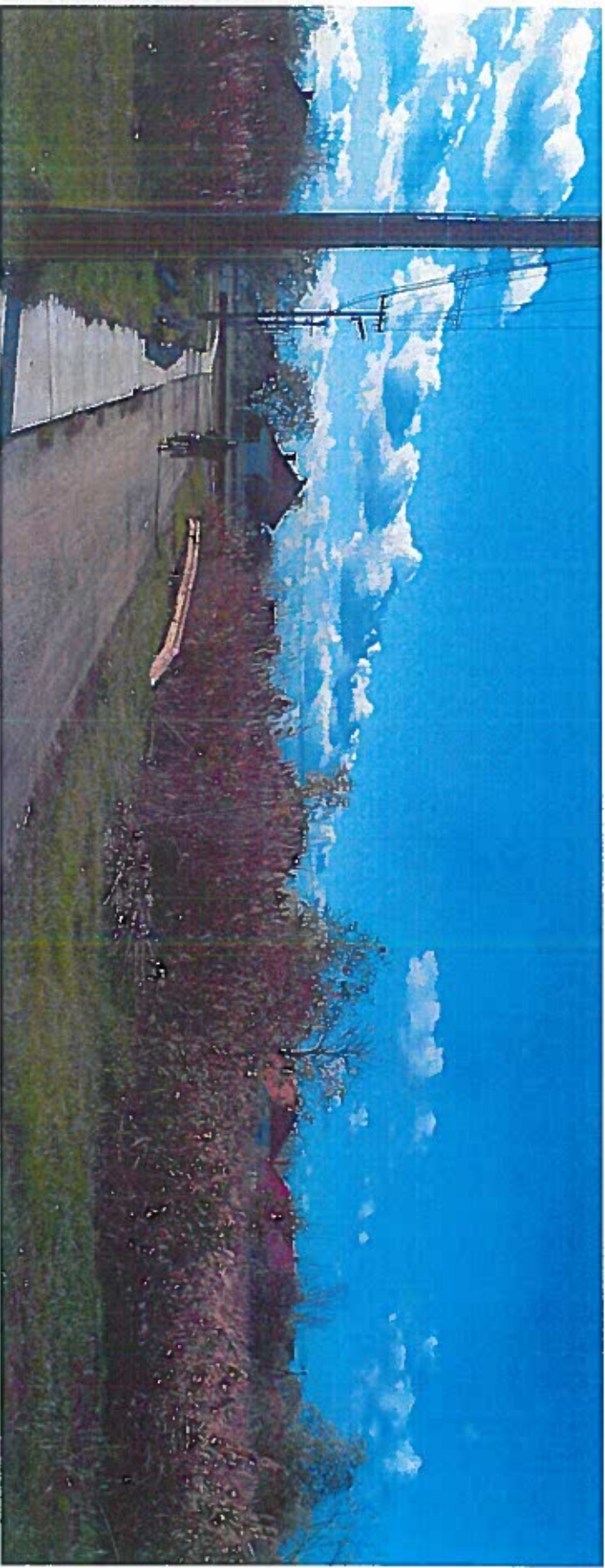

BÉKÉSSÁMSON BEMUTATÁSA

2⁷

A mai Békéssámszon területén már az avar korban laktak. Az Orosházi Szánó Kovács János Múzeumban őrzik azokat a leleteket, melyeket egy a faluban feltárt lovas sírban találtak. A régészeti kutatások során kiderült, hogy a településnek a XI. században Árpád-kori temploma is volt, ám a tatárjárás (1241-42) a falut a földdel tette egyenlővé és a lakosság elpusztult. A híradások szerint a területet Zsigmond király uralkodása alatt (1387-1437) a Hunyadi család birtokolta, majd Mátyás 1464-ben a Jaksics családnak adományozta. Ez idő tájt újra település alakult ki e helyen, de a török 1552-ben a Lippai csata után ezt is elpusztította és ismét pusztasággá vált a terület, és évtizedekig legelőnek használták a vásárhelyiek. A település sokáig Sámszon néven szerepelt az okiratokban, nevét valószínűleg az első lakosok egyik fontos személyéről kapta. A Békés megyéhez csatlolás után lett Békéssámszon. A település 1566-ig Csanád vármegyéhez tartozott, később 1715-1877-ig Csongrád vármegyéhez, majd Békés megyéhez csatolták, ma is ide tartozik. Mint a legtöbb alföldi falu, a török pusztítás után Sámszon is Mária Terézia uralkodása idején települt újra. 1722-ben-ben Károlyi Sándor lett a terület tulajdonosa. 1765-ben Károlyi Antal hívott ide telepeseket, majd később a Napóleoni háborúk alatti dohány embargo miatt dohánytermesztőket telepített erre a területre.

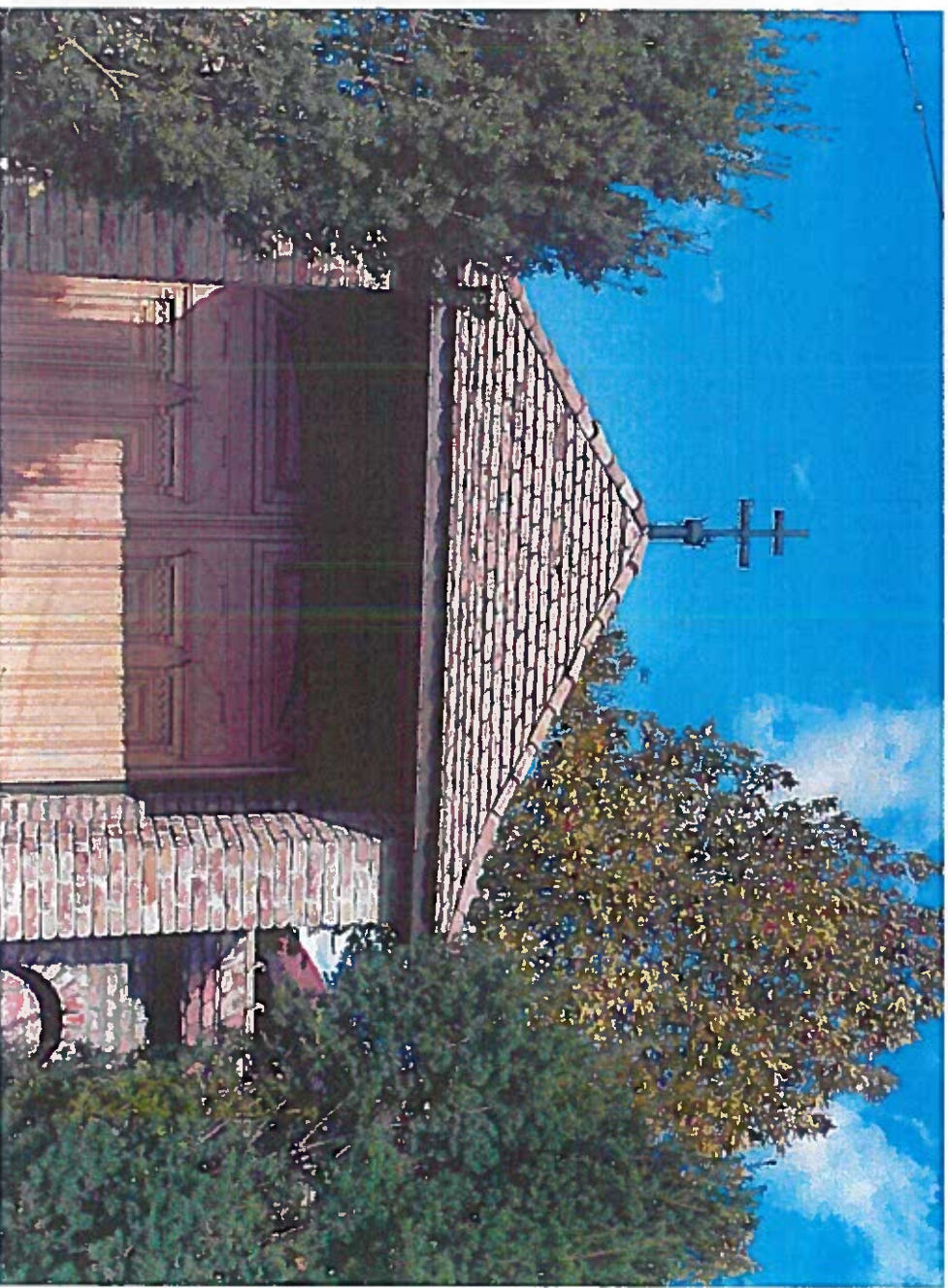

A falu templomát először vályogból építették a római katolikus hívek, ezt később 1825-ben átépítették. 1852-ben már másfél ezer lakosa volt a 201 házból álló Sámsomnak. A római katolikusok 1860-ban alapítottak önálló egyházközséget, a reformátusok 1872-ben építettek maguknak templomot. Az 1920-as évek elején a terület nagy részét a lengyel származású Zselinszky család birtokolta. Zselinszky János reformokat vezetett be a gazdálkodásba, cselédlakásokat is építtetett a falu határában (ma külterületi lakóhely). A legenda szerint a földbirtkosnak köszönhető, hogy 1948-ban a Békéssámsont és Tótkomlóst összekötő keskeny nyomtávú vasutat megépítették (amit 1970-ben számoltak föl). A falunak kiterjedt tanyavilága volt ekkor, az itt élők jórészt földműveléssel, főként cukorrépa termesztéssel foglalkoztak, a lakosok száma ebben az időszakban megnőtt, meghaladta a 4600 főt.

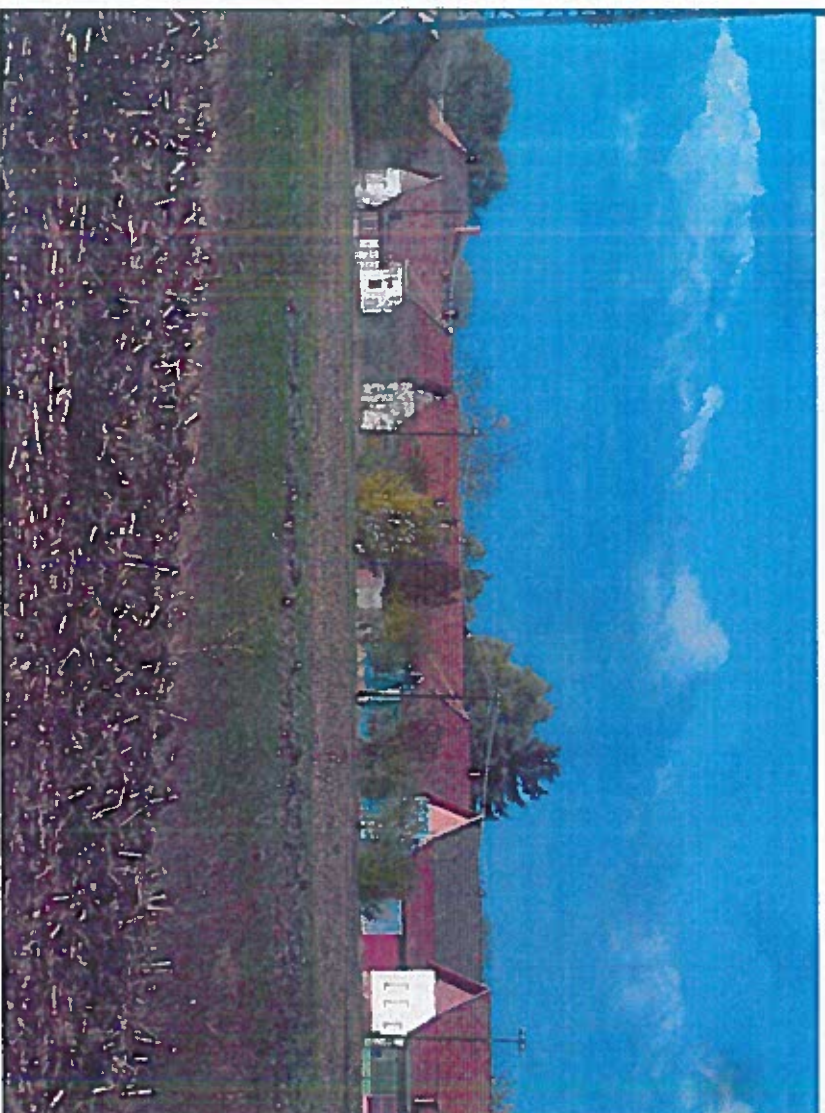
A XX.század elején Sámsonot már több major is övezte, melyek a következők voltak: Belsősámson, Cserepes, Erdőtelep, Györgymajor, Gyulamező, Kismajor, Kis-Sámsoni tanyák, Szökőspusztá, Takaros és a Viktória major. Hat kereskedője és 64 önálló iparos volt a falunak ebben az időben, továbbá a helyi szolgáltatások minőségének növelésére megalakult a Békessámsoni Hiteiszövetkezet. A rendszerváltás után fejeződött be a község közművesítése, 1996-ban korszerű telefonhálózattal és gázhálózattal lett gazdagabb. A településen két háziorvos egy fogorvos, két védőnő egy gyermekorvos működik.

A mai Békéssámszon a Hódmezővásárhely és Tótkomlós közötti útszakaszon fekszik, a Száraz-ér mellett, közvetlenül Csongrád és Békés megye határán. Vasútja nincs, a Tótkomlóra vezető kisvasútját a hetvenes évek elején fűtőszármolták. A település határát is érinti a Körös-Maros Nemzeti Park Csanádi puszták nevű területe. Számos védendő alföldi növényi faj jelentős állománya található itt, madárvilágához tartoznak a daru, a récefélék. A község tipikus alföldi település községek település szerkezetét mutatja egy főútcára felfűzött mértani szabályossággal szerkesztett utcahálójával. A fésűs beépítésű portákon korábban jórészt nyeregtetős házak álltak a mezőgazdasági művelés gazdasági épületeivel, istállókkal, ólakkal, görékkal, hombárokkal, a dohány szárítására alkalmas pajtákkal. A parasztpolgári hajlított házak a századelőn a főutcán váltak jellemzővé, főként a középkütelek voltak ilyenek, de később a mellékutcákban is épültek hasonló magánházak.

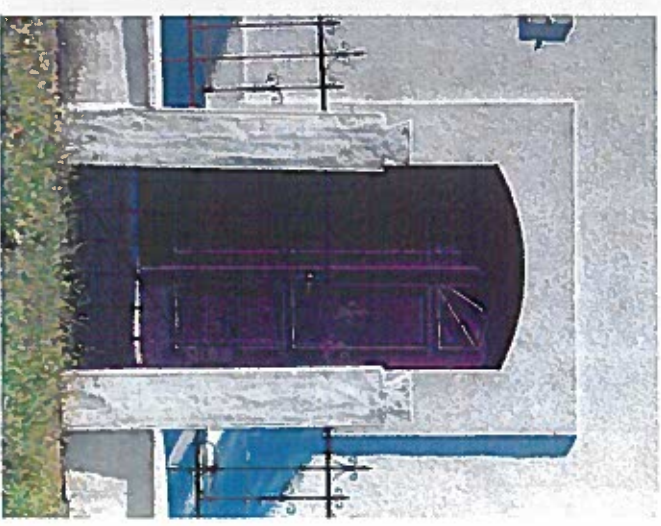
Az építőanyag kezdetben a föld és a sár volt, a vert falú, majd vályogházak voltak jellemzők erre felé is. Az épületeket kezdetben a Száraz-ér nádjával és a learatott gabona szalmájából készült zsúfódéllal látták el. Később a huszadik század elején egyre jellemzőbbé vált a strapabíróbb anyagokkal való építés, megjelent a téglá, és a ma is jellemző cserépfedés. Mint másutt, itt is az épületek praktikus okokból, a telek kihasználtsága érdekében utcavonalra épültek, ez ma is dominál. Jellemző volt az utcára merőleges telőzeiű épület, oromzatos nyeregletűs, fésűs beépítés. Mára vegyesebb a kép, a hagyomány és a modernitás együtt érvényesül a faluképben. Az elődök házaiból számos szép példány maradt meg Békéssámszonon is. A természeti területekkel övezett település megőrzésre méltó épített és természeti értékeivel egyfajta sajátos hangulatot hordoz, amelyet jó lenne továbbra is megtartania.

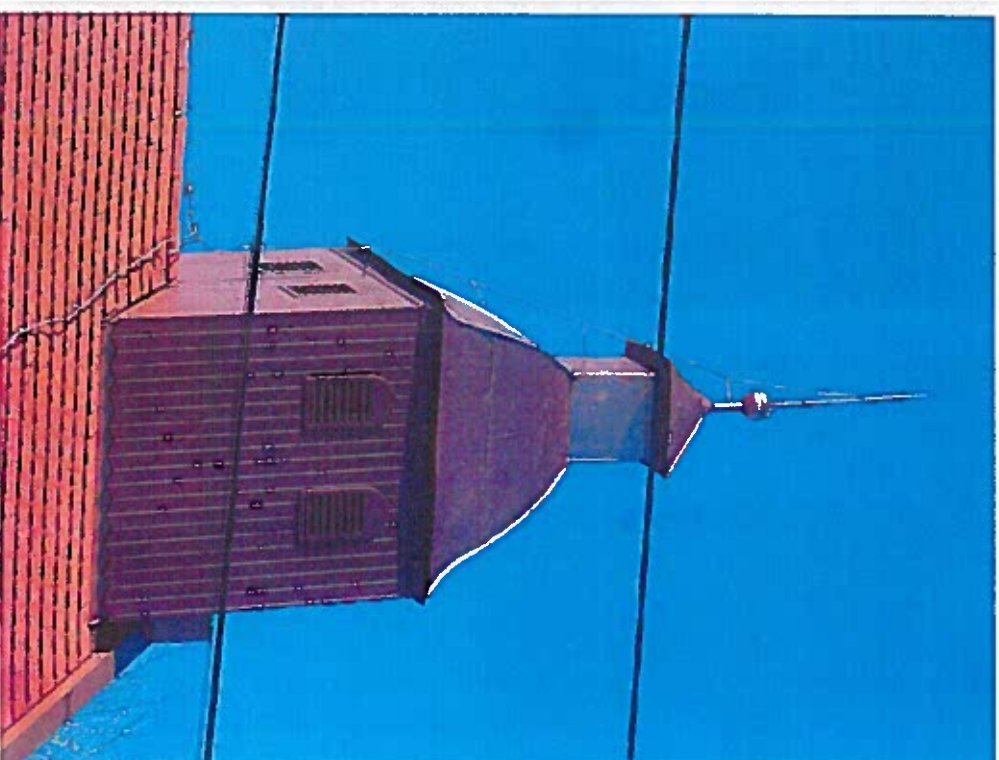
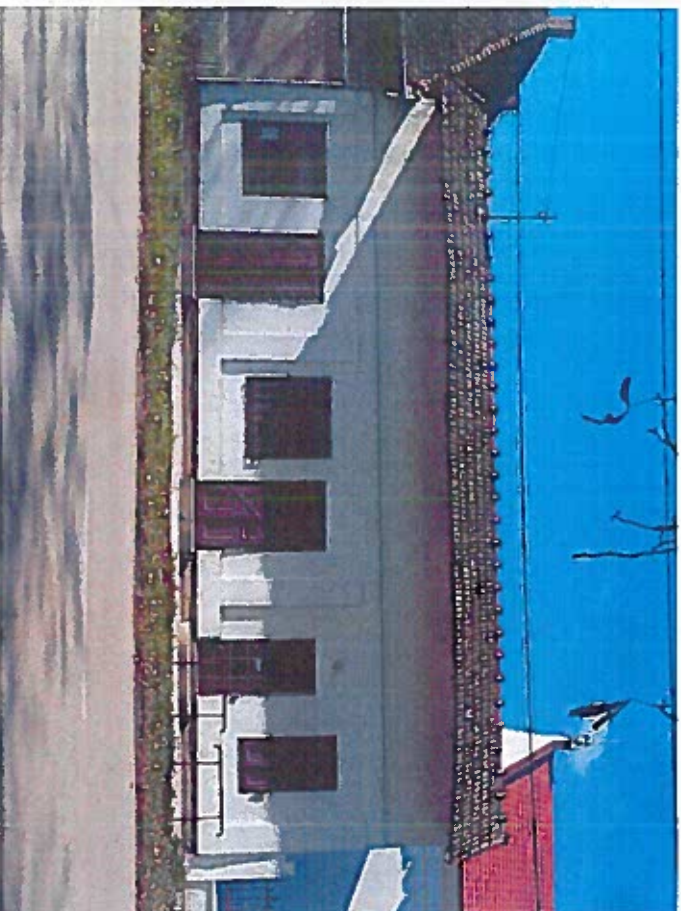

Békéssámszon legrégebbi építménye, a Száz-ér hídja az emblematiszus jelentőségű „Török-híd”, a belterületiől északnyugatra. A két boltíven támaszkodó, téglából épített híd a legenda szerint a török időkből való. Az építés valószínűbb időpontja a XVIII. század közepe. Regionális jelentőségű gyalogútra útvonal egyik állomása, mellette kiépített pihenőhellyel.

A református templom Békéssámszon települési arculatának meghatározó eleme. Klasszicista stílusú, egyhajós épület, építési éve 1872.

A református templom harangtornyát 1879-ben építették a templomra, fiatornyként. A templomhoz zátsorúan csatlakozó bazársor a Szabadság utcán szintén a XIX. században épülhetett. A templommal együtt kiemelt jelentőségű építészeti értékek.

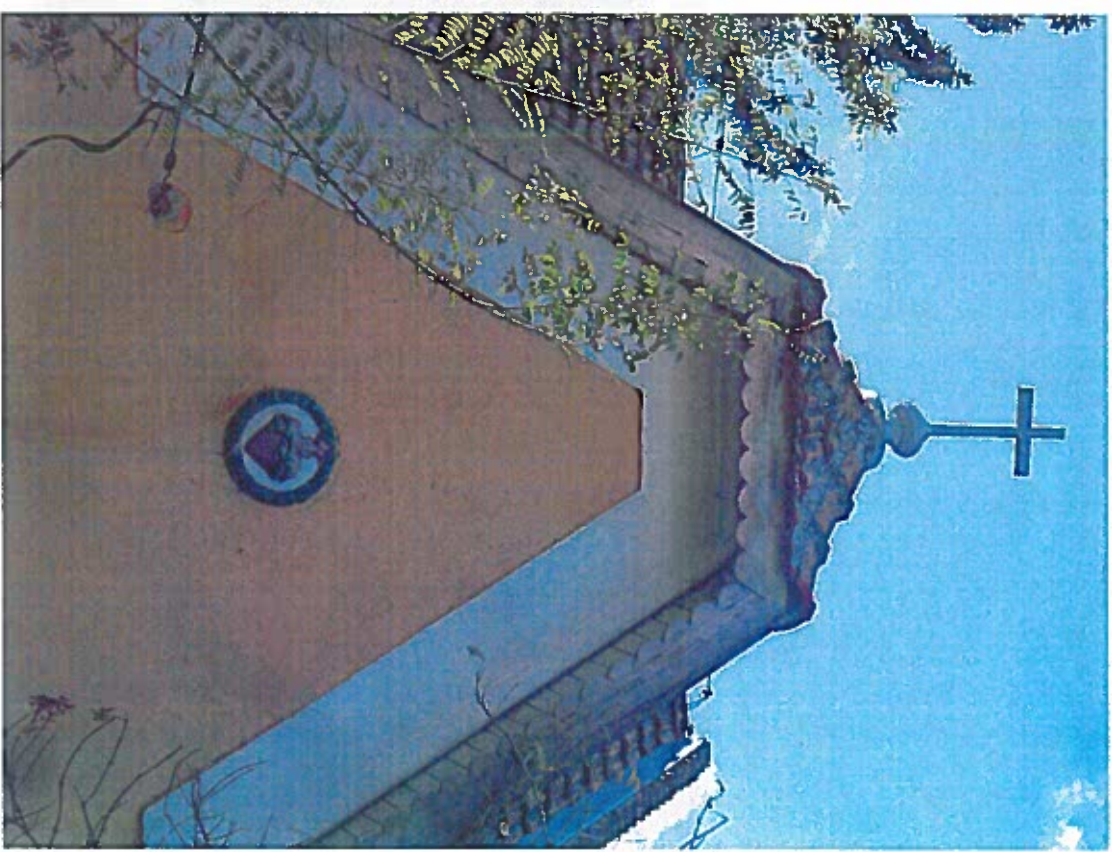

A Szabadság tér felőli oldalon álló bazársor a Szabadság utcai bazársor párja, ugyancsak a református templomhoz csatlakozik. Kiemelt építészeti érték.

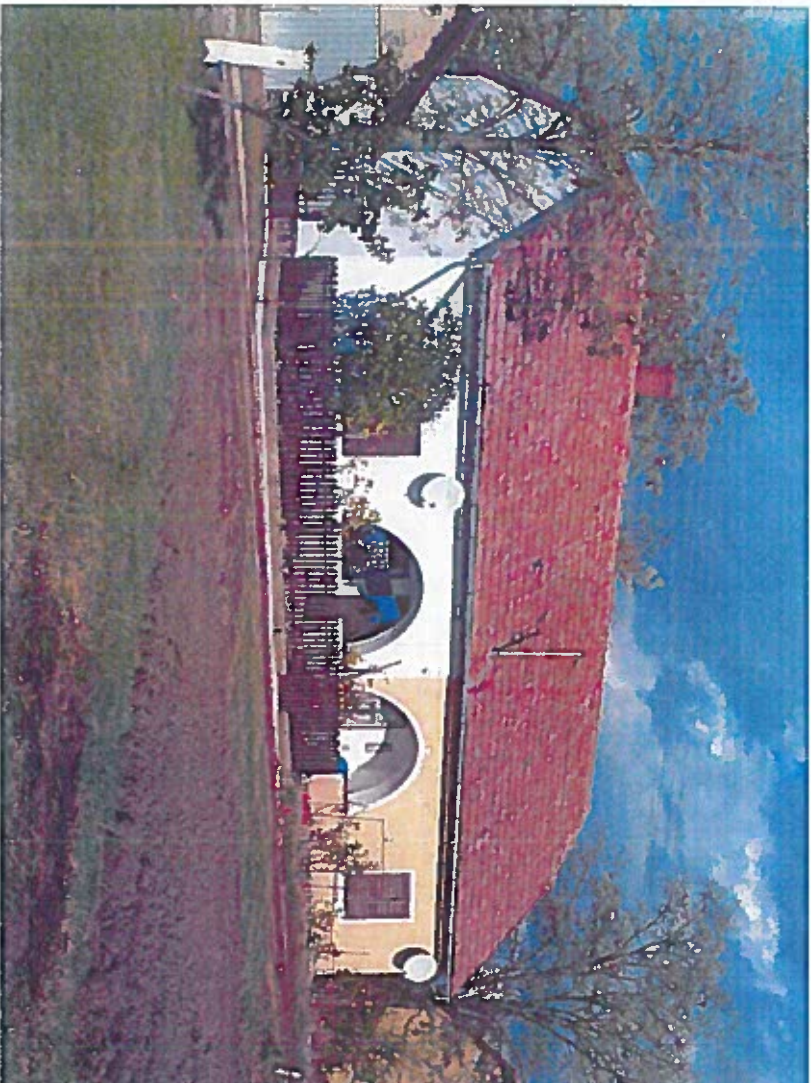
A Szabadság utcában áll a helyi építési hagyományokat híven megjelenítő, eredeti formájában megőrzött, fehérre festett „hajlított ház”, mintaeértékűen felújítva.

A római katolikus kápolna a Bartók Béla utcában áll, zártosrú módon csatlakozik a szomszéd épülethez. A XX. század első felében épült.

Az egykori gazdatiszti lakások épületegyüttese a belterületől északra lévő külterületi lakóhely, a közeli uradalmi majorsághoz tartozott. Hat darab ikerház ez, amelyek a XX. század elején épültek. Többségüket mára sajnos átalakítottak (a jobboldali képen egy eredeti állapotot megőrzött épületszárny).

Az egykori Zselinszky uradalomhoz tartozó cselédlakások a hozzátartozó földekkel együtt a belterülettől északra lévő külterületi lakóhelyen sorakoznak. Az épületegyüttes tájképi jelentőségű. A 3 db ikerházból + egy családi házból álló épületegyüttes egy épület kivételével már átalakított állapotban van (a baloldali képen az egyetlen eredeti formában megmaradt ház látható).

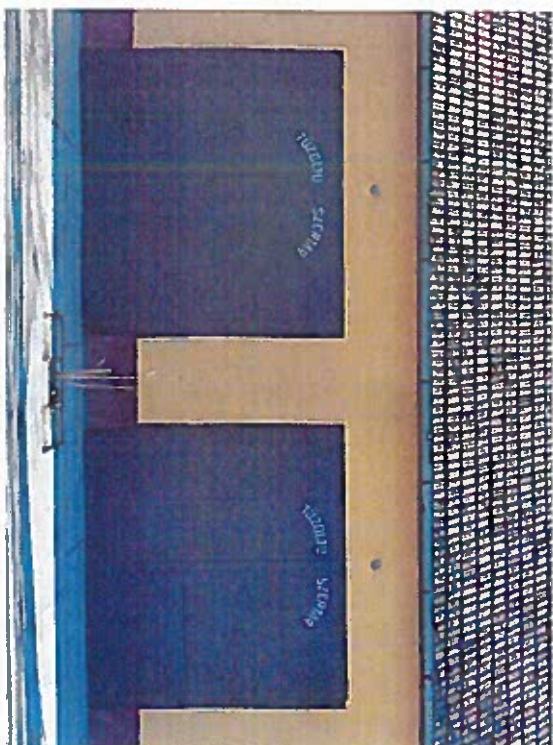

A Szabadság utcában áll az eredeti állapotában fennmaradt, felújított, félig zárt sorú épület.

A Hősök tere és a Szabadság utca sarkán áll a kontyolt tetős hajlított ház, amely XX. század elején épült.

A községháza mellett, a Szabadság utcában áll a zárt sorú jelleggel épített épület, amely többek között helyet ad a helyi tűzoltó egyesületnek és a polgárőrségnek is.

A XX. század első felében épült jellegzetes modernista vonásokkal, félgzártsorúan a Polgármesteri Hivatal saroképülete, amely a Hősök tere és a Szabadság útca sarkán áll.

Tégla architektúrájú, gazdagon díszített félg zártosorú „hajlított ház a Szabadság utca déli részén.

A belterületől északra, a Hódmezővásárhelyre illetve Tótkomlóra vezető országút mellett áll a Belső-majornhoz tartozó egykori Zselinszky-kastély (építési ideje a XX. század első fele) melyet eredeti állapotában felújítottak.

Jobbra: eredeti állapot szerint felújított, jellegzetes fehérre festett, oldalhatárú épített, deszka oromzatos épület (Ádvy utca).

Lent: Gazdagon díszített homlokzat-architektúrájú, téglalábazatos, meszelt falú, deszka oromzatos lakóház (Andrássy utca).

Balra: Jellegzetes fésűs beépítésű, deszka oromzatos lakóház (Ády utca). Jobbra: Fésűs beépítésű, téglá nyíláskeretes vakolt oromzatú lakóház (Attila utca).

Jobbra: Az 1950-es évek Rákosi korszakának diktatúrája és az orosz megszállás elleni helyi ellenállási mozgalom emlékműve a Hősök terén, ifj. Annus Istvánnak, a mozgalom vezetőjének mellszobrával.

Alul: Az 1956-os forradalom és szabadságharc békésámsóni áldozatainak és a Forradalmi Tanácsnak az emléktáblája a községháza falán.

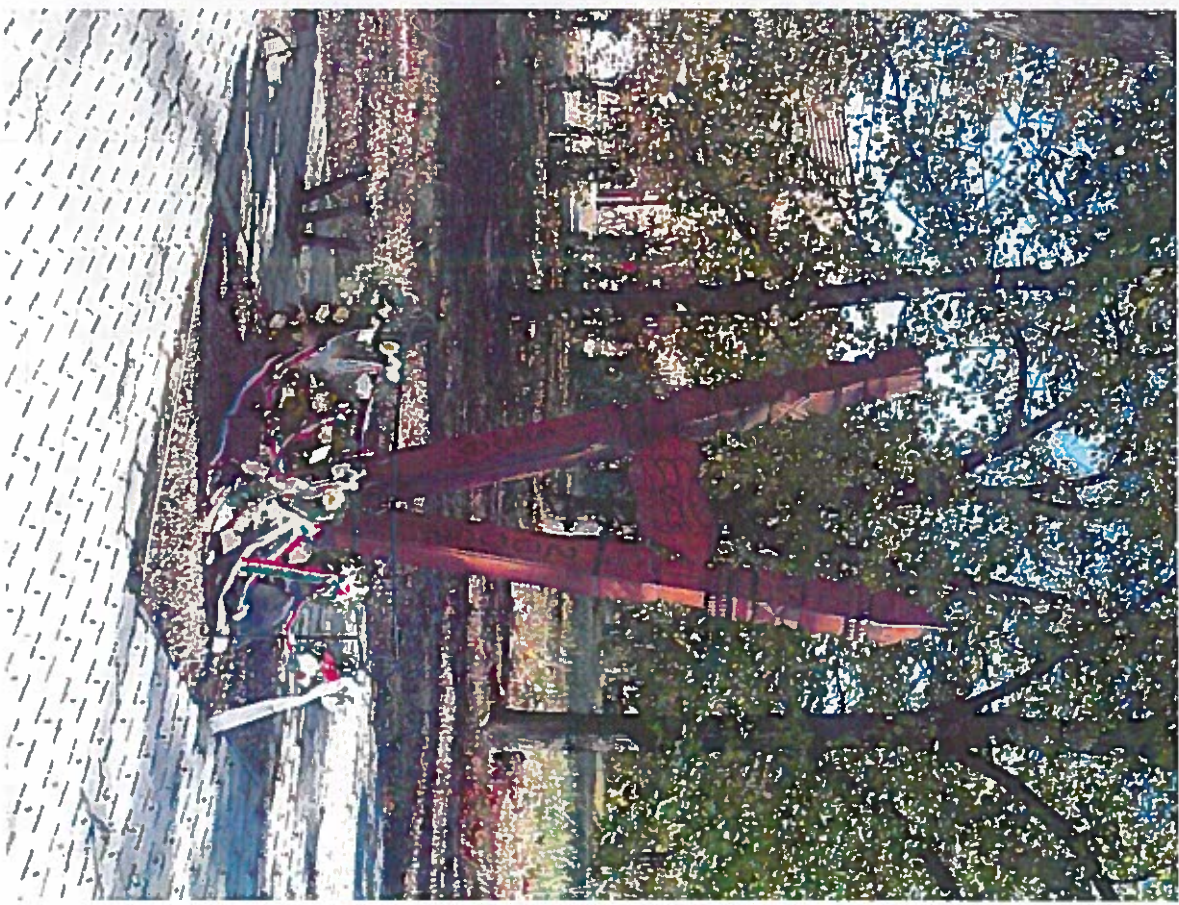
Balra: Az 1848-as szabadságharc áldozatainak emlékműve a Hősök terén.

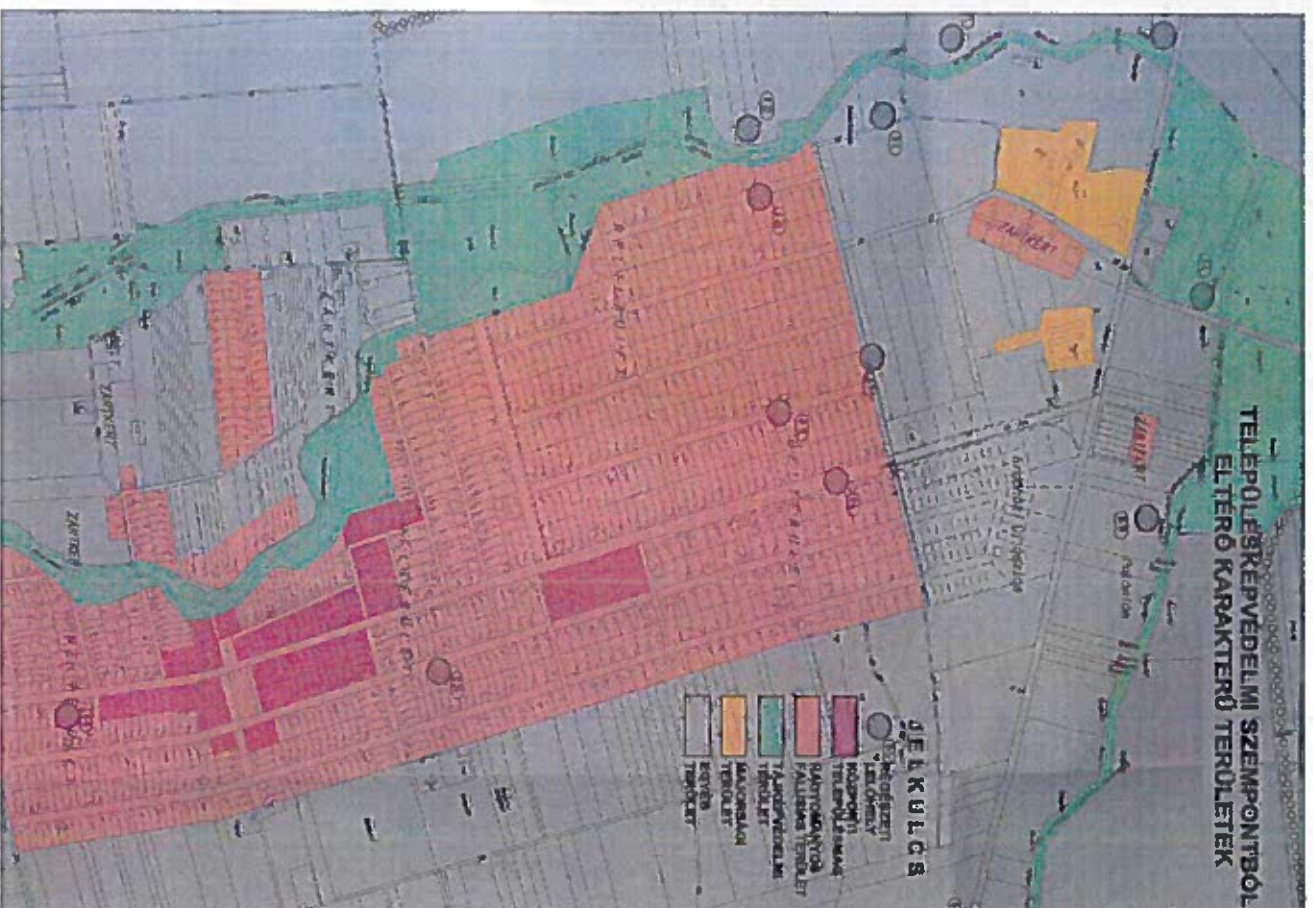
Jobbra lent: A Békéssámszon határában 1963-ban történt repülőgépszerecséltenség áldozatainak emlékműve a Hősök terén.

Jobbra: Az 1956-os forradalom és szabadságharc emlékműve a Hősök terén.

Balra lent: Az 1919-es Tanácsközjársaság békéssámsóni áldozatainak emlékműve a Hősök terén.

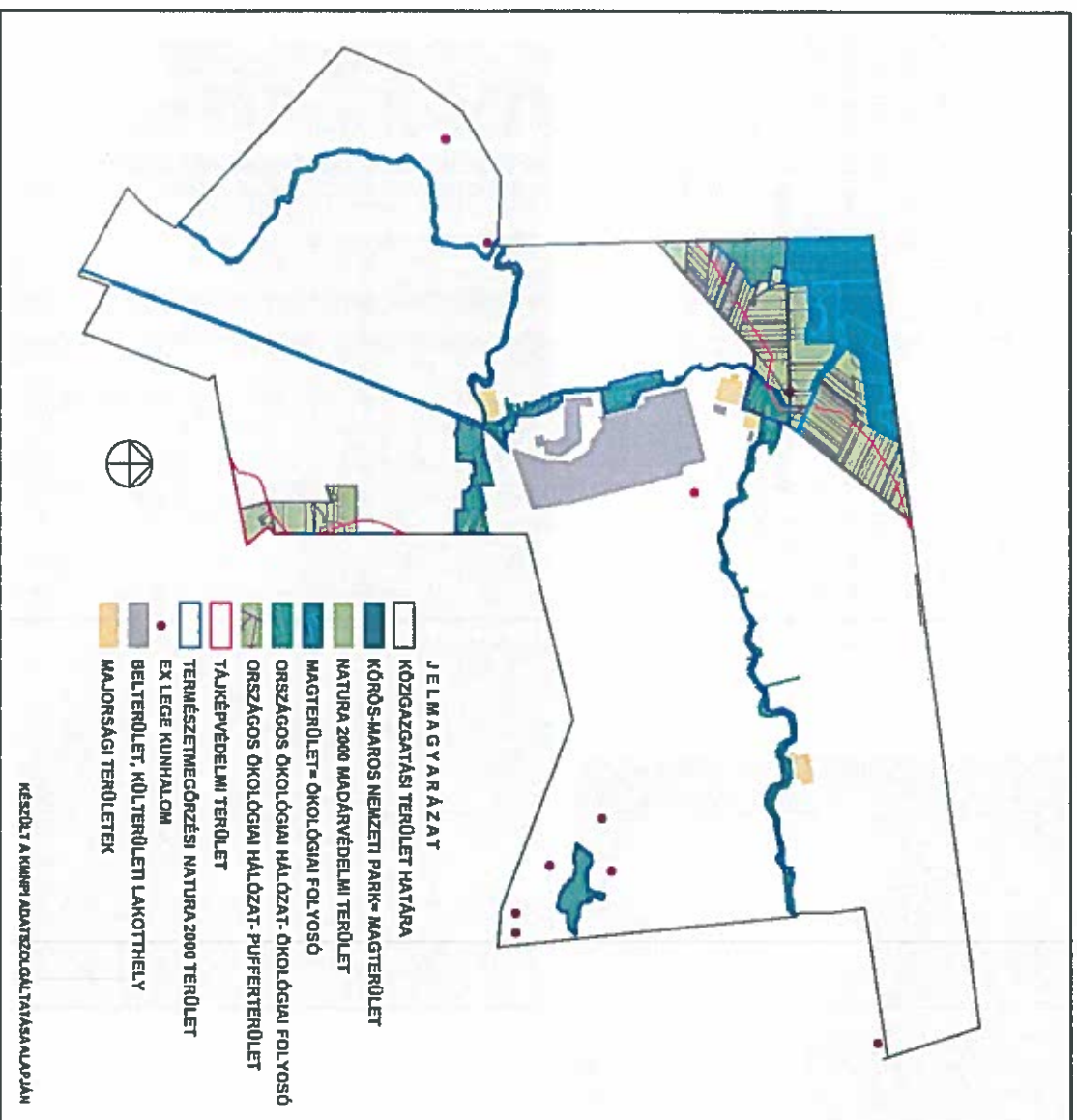

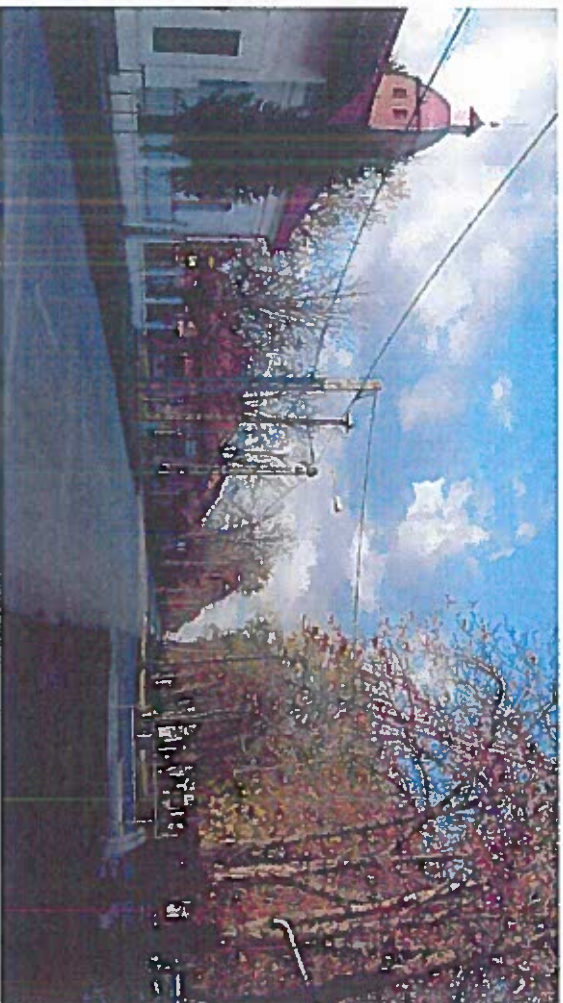
ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK belterület és környezete

4

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSEK külföldi terület

KÖZPONTI TELEPÜLÉSMAG

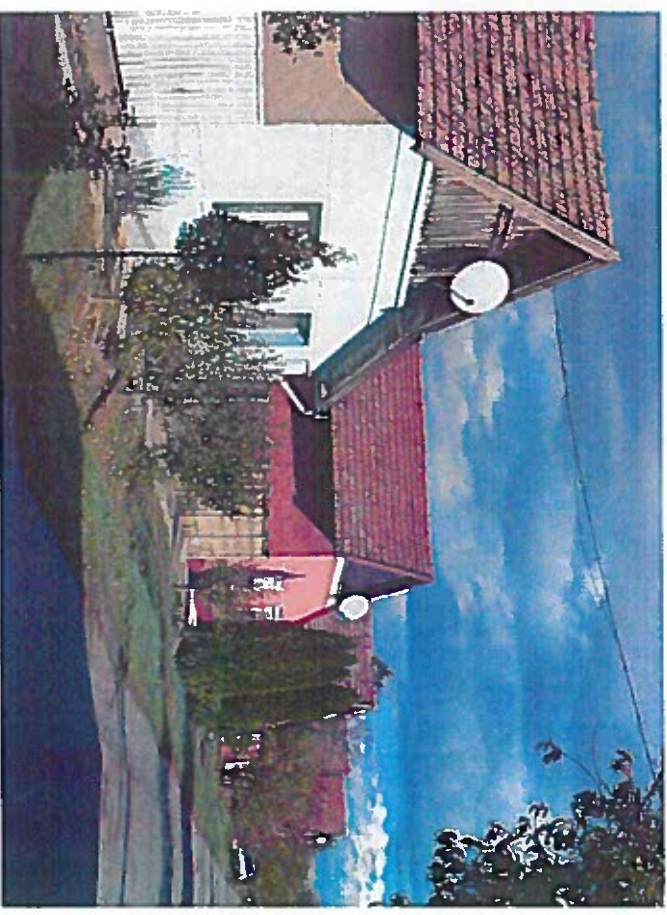
A falu főutcája a Szabadság utca, amelynek központi része a Hősök terén található park környéke. Ez tekinthető a központi településmagnak, amely „befordul” a Rákóczi utcán át a Bartók Béla utcáig, egészen a Szabadság térig. Itt vannak a közintézmények, és a kisebb-nagyobb kereskedelmi létesítmények. Karakteresen itt lehetők fel a kisebb-nagyobb méretű, félig zártosú, zártosú, hosszoldalával az utca felé forduló épületek. A második ilyen súlypont a Szabadság utca északi részén az óvodát és iskolát is magában foglaló tömb, az új katolikus templommal.

HAGYOMÁNYOS FALUSIAS TERÜLET

Békéssámszon belterületét a Száraz-ér szeli ketté; illetve öleli körbe. Így módon két közösrésről beszélhetünk. Mindkét településrészben – a központi településmag kivételével – a hagyományos építési mód, utcavonalon álló beépítés uralkodó. A házak jellemzően nyeregvetés kialakításúak, de előfordul más jellegű beépítés is (pl. hagyományosan hajlított házaz, vagy félg zárt sorú kontyolt tetővel, néhol újabb keletű előkertes sátor tetős beépítéssel). Egy-két helyen még megmaradt az egységességet mutató, településképi harmóniát nyújtó, úgynevezett fésűs beépítésű utcasor, amelyet érdemes megőrizni.

TÁJKÉPVÉDELMI TERÜLET

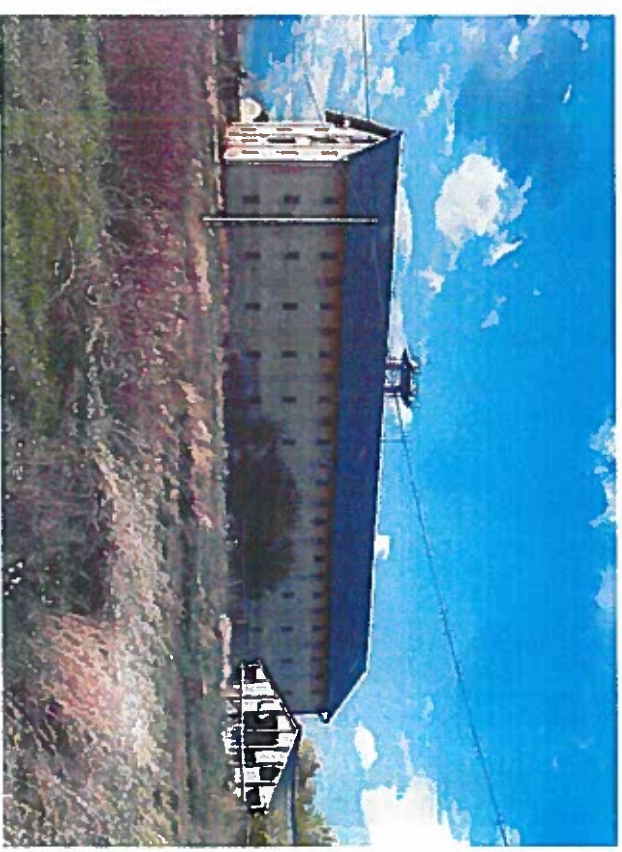
A település határában, a kanyargó Száraz-ér mentén természeti területek, rétek, legelők, nádasok váltakozva sorakoznak. Ezek a területek országos védettséget élveznek, ahol is az építési tevékenység tiltott illetve korlátozott. Ezek a területek Natura 2000 területek is, itt az eredeti tájkép védelme országos közérdek. A tájképvédelmi területek közé beletartozik a település belterülete mellett közvellenül folyó Száraz-ér ág és az ahhoz kapcsolódó rétek, legelők, gyepek, nádasok területe is. Ezta területet a település közigyelökként hasznosította és hasznosítja ma is.

MAJORSÁGI TERÜLET

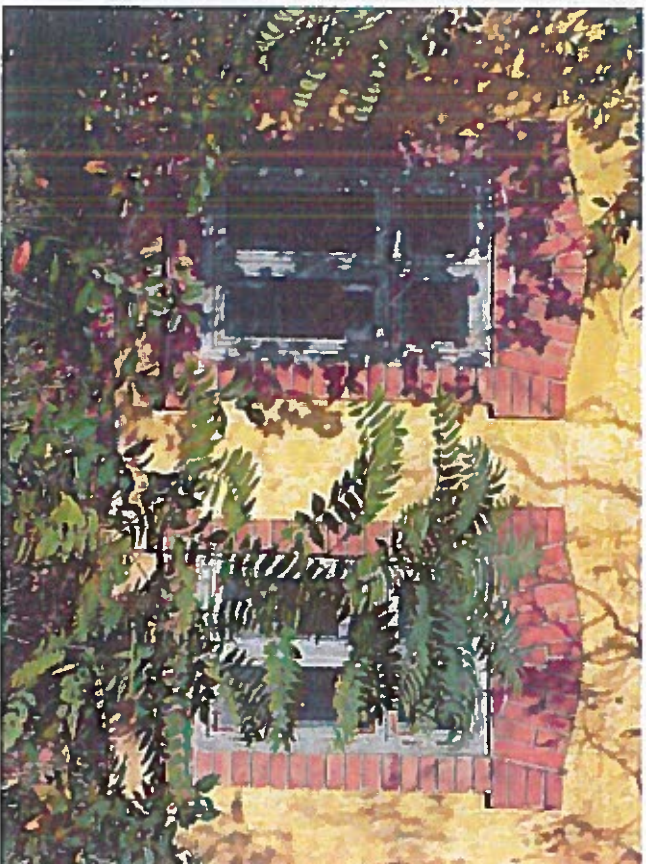

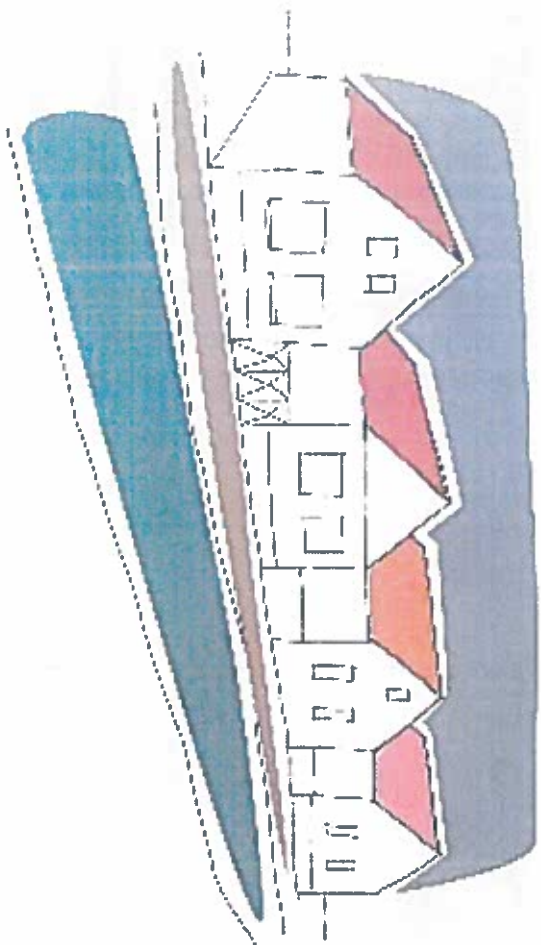
Békéssámszon belterülete környezetében számos major, külterületi lakotthely van, jórészt „eredeti” épületállománnyal. Ez egy olyan sajátosság, amely különleges figyelmet érdemel, hisz másutt már elbontottak egykori majorsági épületállományokat. Bár bizonyos épületeket átalakítottak, vagy mára leromlott állapotuk, tájképi jelentőségük mindenképpen figyelemre méltó. Létükkel a település múltjára emlékeztetnek, hozzájárulva a helyi identitástudathoz. A majorsági épületek többsége jelenleg helyi védelem alatt áll.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

**AJÁNLÁSOK
BÉKÉSSÁMSON
ÉPÍTETT KÖRNYEZETÉNEK
ALAKÍTÁSÁHOZ**

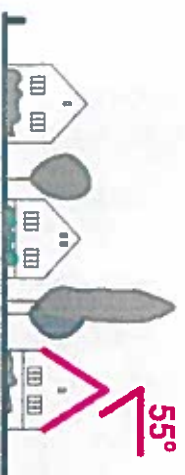
**AJÁNLÁSOK
BÉKÉSSÁMSON
TELEPÜLÉSKÉPI
SZEMPONTBÓL KIEMELT
TERÜLETEIRE**

Központi településmag, zárt sorú, félig zárt sorú
beépítés:
A környezetéből erősen kiugró épületmagasság nem
ajánlott.

Központi településmag, zárt sorú, félig zárt sorú
beépítés:
A környezetéből idegen manzárdos tetőzetű
beépítés nem kívánatos.

Központi településmag, zárt sorú, félig zárt sorú
beépítés:
A szomszédos tetőszíkokhoz igazodó tetőidomú
beépítés ajánlott.

Hagyományos falusias területen
meredek lejtésű tetőfelület nem ajánlott.

Hagyományos falusias területen:
alacsonyhajlásszögű tetőfelület nem ajánlott

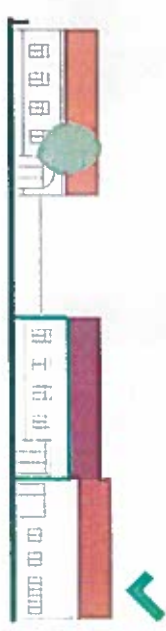
Hagyományos falusias területen a szomszédos
környezethez igazodó 35-45 fok közötti lejtésű
tetőfelület ajánlott.

Központi településmag, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés
A környezetétől idegen, ríktó színhasználat nem ajánlott.

Központi településmag, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés
Természetes, hagyományos homlokzatképző anyagok használata, pl. téglaburkolat alkalmazása ajánlott.

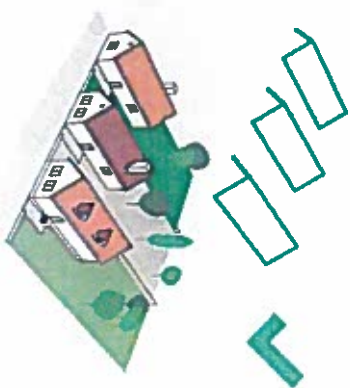
Központi településmag, zárt sorú, félig zárt sorú beépítés
A környezetétől idegen, ríktó színhasználat helyett fehér, vagy törtfehér homlokzatszínezés ajánlott.

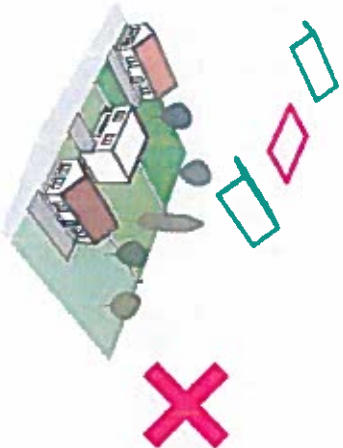
Hagyományos falusias terület, fésűs karakterű beépítés:
A környezetétől erősen eltérő tömegű „kilógó” épületmagasság nem ajánlott.

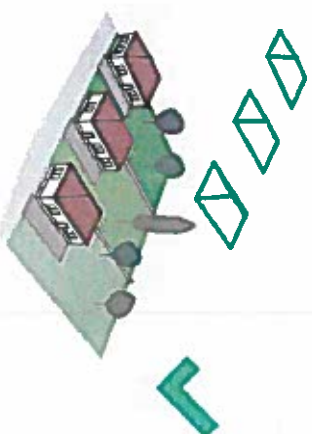
Hagyományos falusias terület, fésűs karakterű beépítés:
A környezetéhez illeszkedő, arányos tömegű, magastetőű oromzatos lakóépület ajánlott.

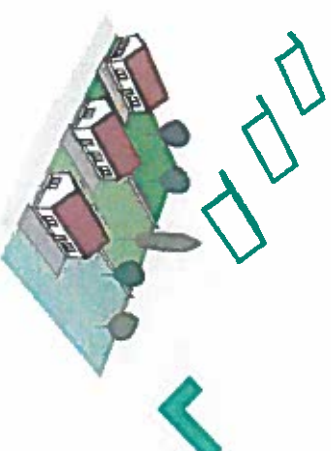
Hagyományos falusias terület, fésűs beépítés:
Utcavonalon álló telepítés és magastetőű oromzatos tetőidom ajánlott

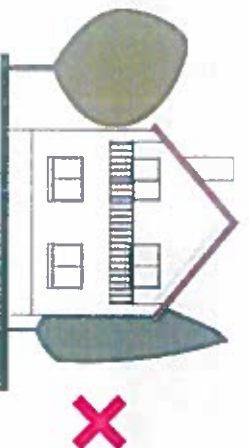
Az uralkodó magastetős környezetben lapostető alkalmazása nem ajánlott.

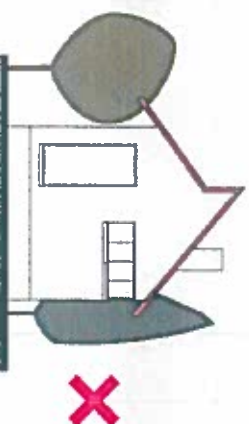
Domináns kontyolt tetős környező beépítés esetén ugyancsak kontyolt tető alkalmazása ajánlott.

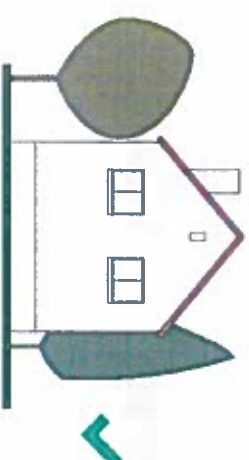
Domináns oromzatos beépítés esetén ugyancsak oromzatos tetődíom ajánlott.

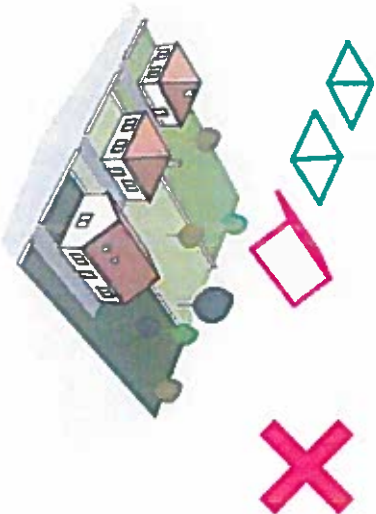
Hagyományos falusias terület, utcavonalra merőleges beépítés: tetőtérbeépítéssel oromzat nem ajánlott.

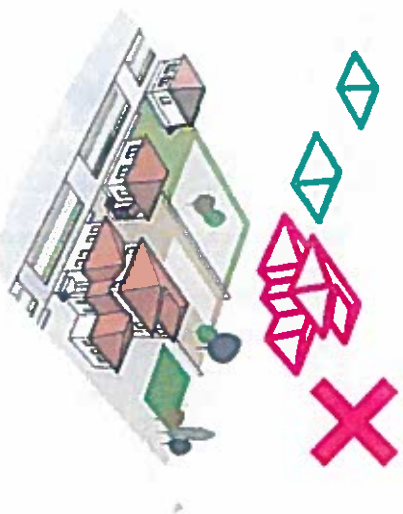
Hagyományos falusias terület, utcavonalra merőleges beépítés: Extrém tetődíomú, homlokzatalkialakítású épület nem kívánatos.

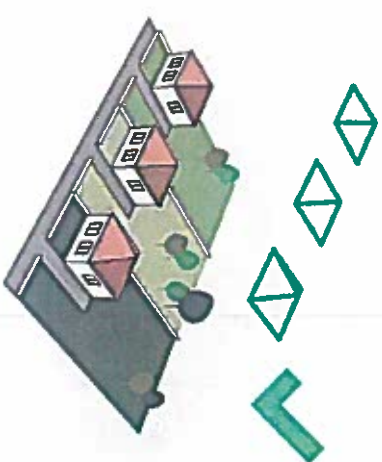
Hagyományos falusias terület, utcavonalra merőleges beépítés: A hagyományos építési mód szerinti egyszerű tömegű és homlokzatalkialakítású épület ajánlott.

Előkerteres beépítés: A dominánsan sátorterűs környezetben oromzatos tetőidom nem ajánlott.

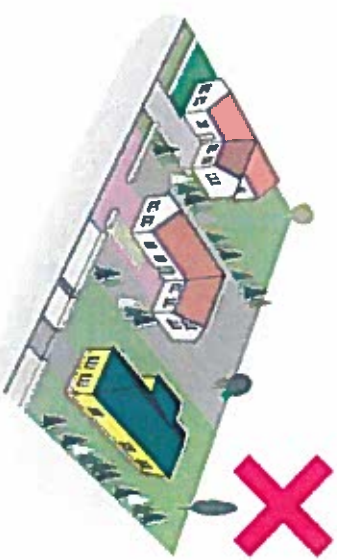
Változatos épülettömegű beépítésnél bonyolult összetett tetőidomú épület nem ajánlott.

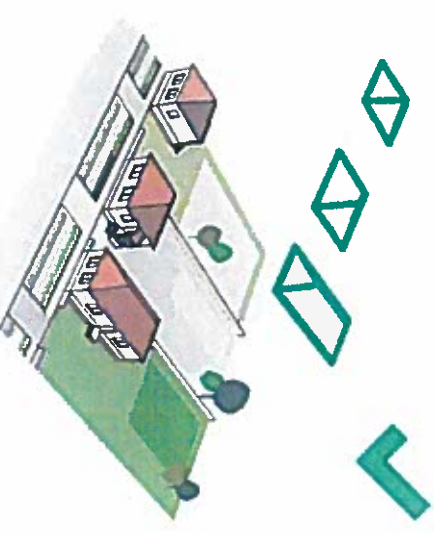
Előkerteres beépítés: A dominánsan sátorterűs környezetben hasonló tetőidomú beépítés ajánlott.

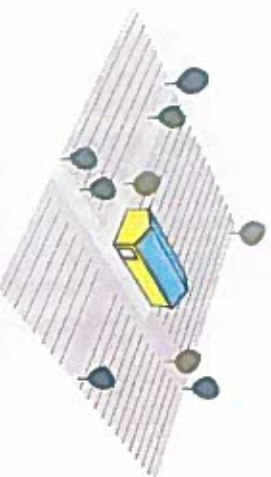
Változatos épülettömegű beépítésnél különösen zavaros utcaképet eredményez a ríktó színezésű homlokzat és tetőfelület.

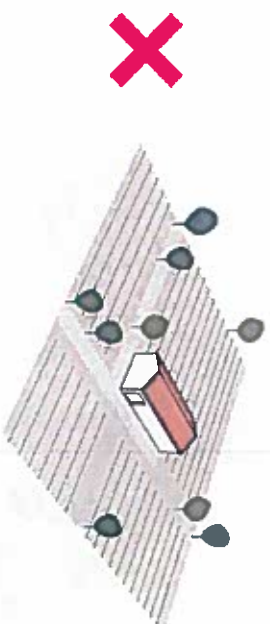
A környezetétől erősen eltérő ríktó színezésű építőanyagok használata és homlokzatfestés nem ajánlott, helyette természetes színek és hagyományos fehér homlokzatfestés javasolt.

Változatos tömegű beépítésnél az uralkodó formához illeszkedő épülettömeg kívánatos, természetes építőanyagok és hagyományos fehér vagy törtfehér színezésű homlokzat segíti elő a harmóniát.

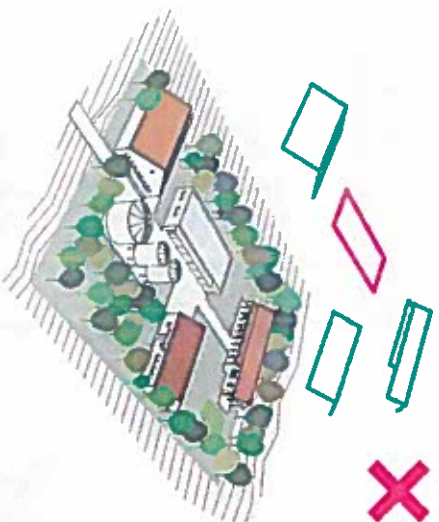
Tájképvédelmi területen környezetbenriktó színű homlokzatú, tetőfelület új gazdasági épület létesítése nem ajánlott.

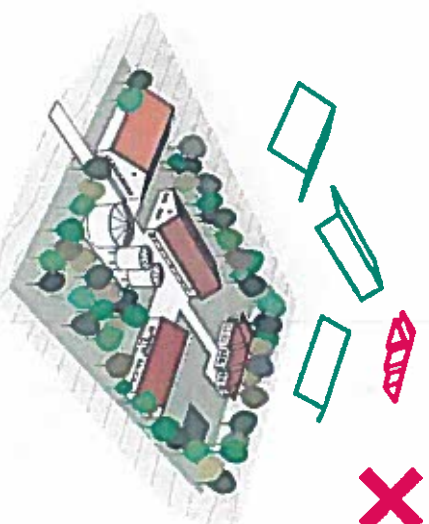
Tájképvédelmi területen fehér színezésű homlokzatú, természetes tetőfelületű gazdasági épület létesítése ajánlott.

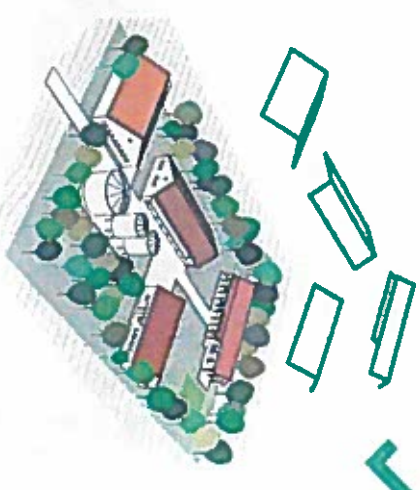
Tájképvédelmi területen fehér színezésű homlokzatú, természetes tetőfelületű tanyaépület létesítése ajánlott.

Majorsági területen, mezőgazdasági üzemi területeken lapostetős épület létesítése nem ajánlott.

Majorsági területen, mezőgazdasági üzemi területeken összetett tetőidomú épület létesítése nem ajánlott.

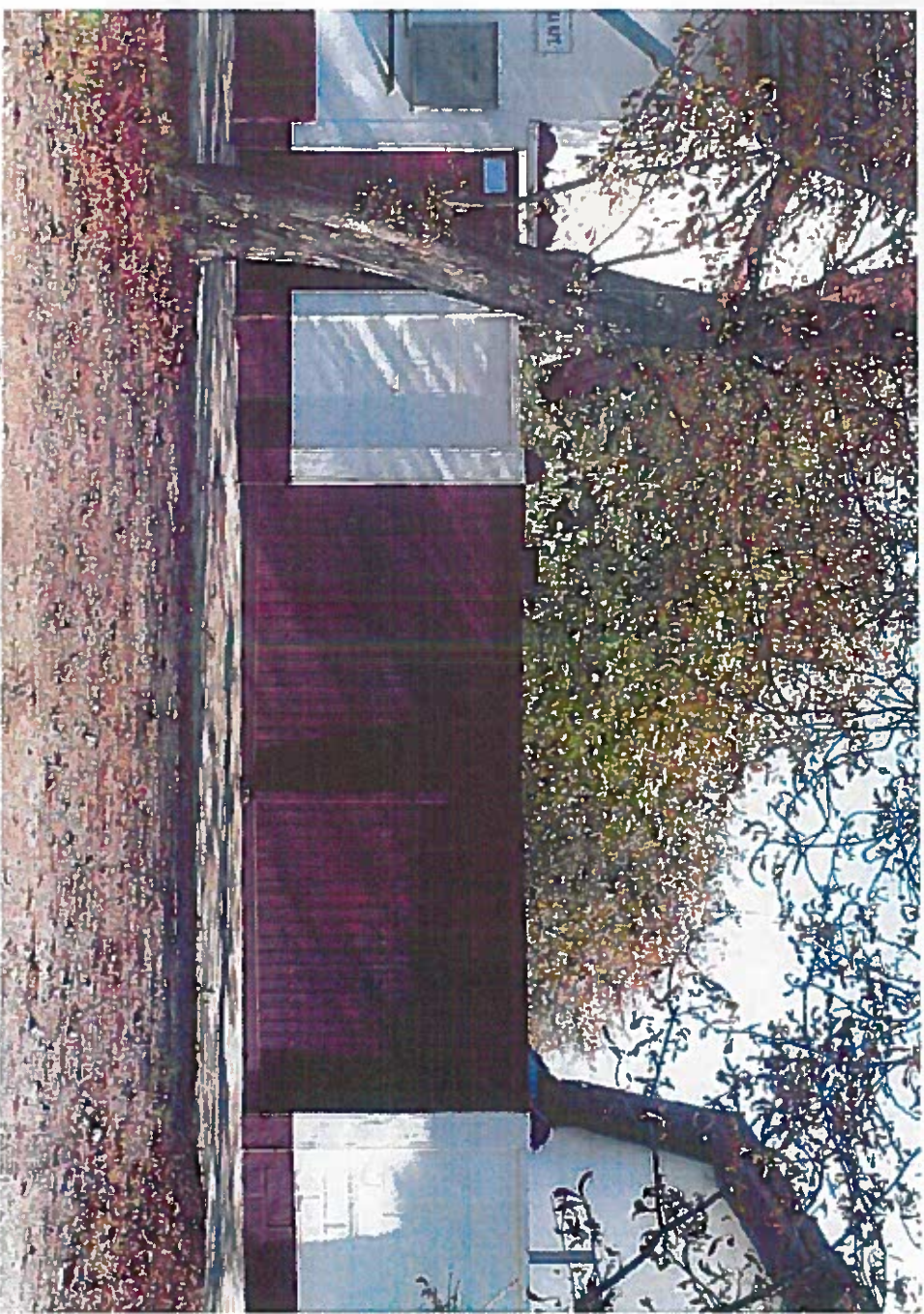
Majorsági területen, mezőgazdasági üzemi területeken fehér színezésű homlokzatú, hagyományos építőanyagokból épített, falazatú, tetőfelületű létesítése ajánlott.

KERÍTÉSEK, KAPUK

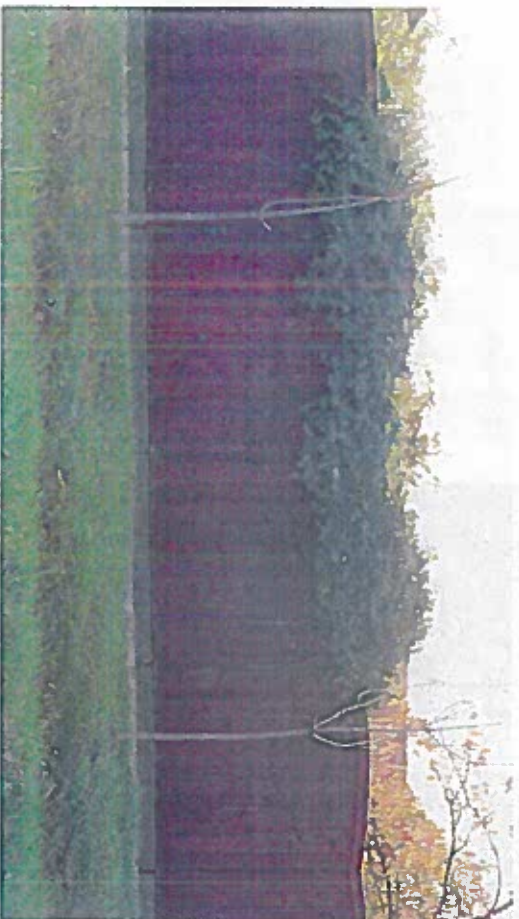
Az építészeti örökség még meglévő értékei mintaként ajánlhatók a mai felújítási-, és építési tevékenységhez, korhű módon, mai építészeti megfogalmazásban. Tulajdonképpen így lehet illeszkedni meglévő értékekhez, így lehet átörökölni építési hagyományt, így lehet vonzó, harmonikus településképet teremteni.

A kerítések megjelenésének legalább olyan fontos szerepe van, mint az épületeknek, ezért ennek kialakítására oda kell figyelni. E tekintetben félig zártstrú beépítésnél ajánlott a tömör (épülethez illeszkedően meszelt/festett vagy nyerstégla) falazott kerítés, vagy a palánkkerítés alkalmazása.

AJÁNLÁSOK BÉKÉSSÁMSON |41 TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL KIEMELT TERÜLETEIRE

A palánkkerítésnek hagyománya van, előkert nélkül beépítésnél ajánlott.

Hagyományos léckerítés és kovácsoltvas kerítés alkalmazása az előkertés beépítés esetén ajánlott.

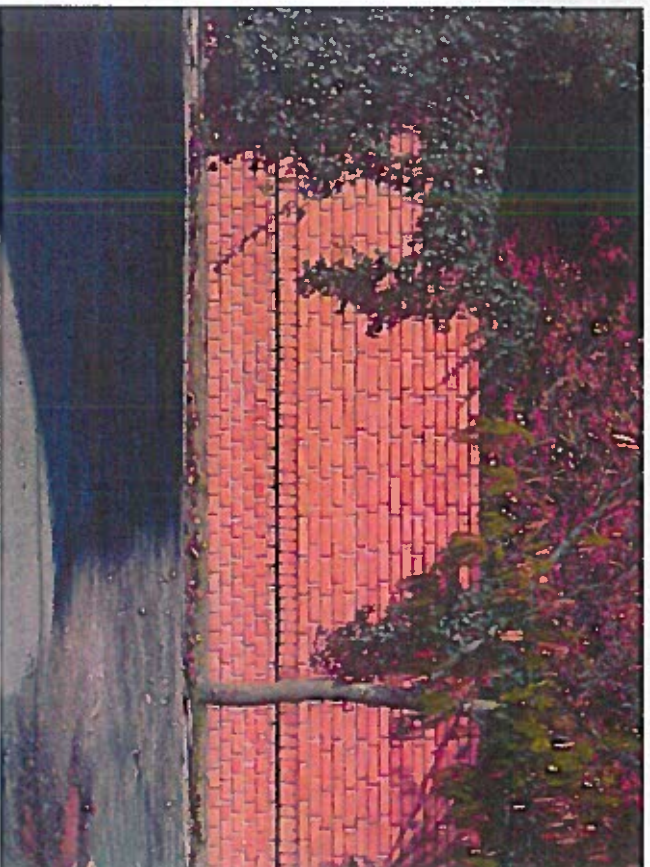

Felül: vakolt, természetes meleg színezésű régi építésű kerítés.

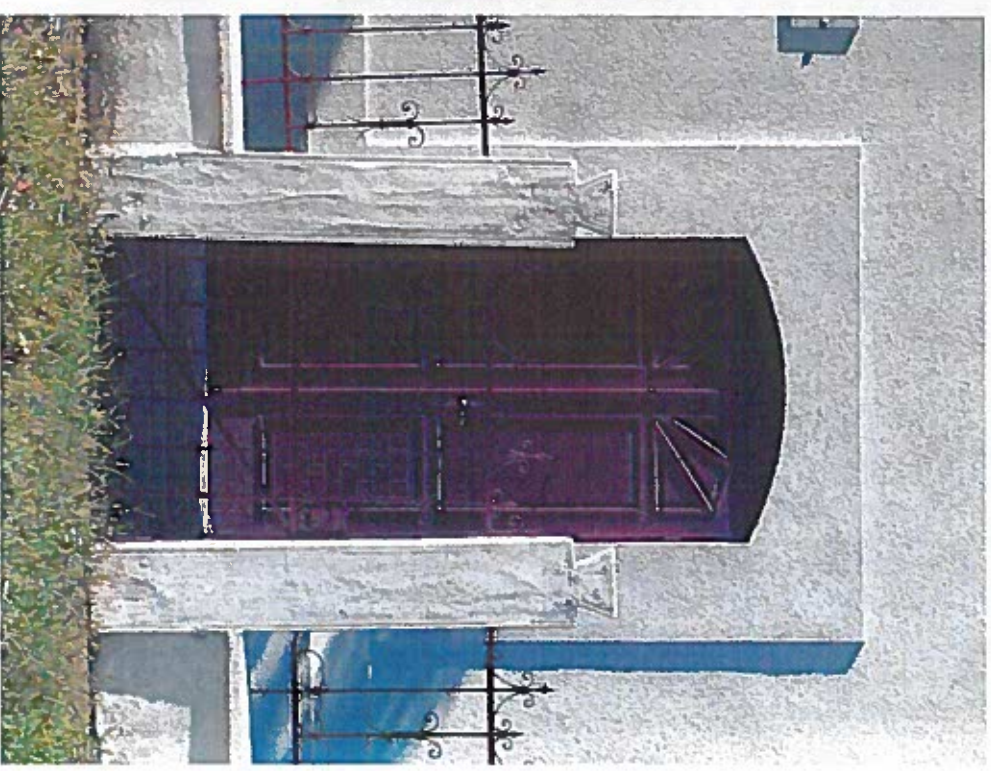
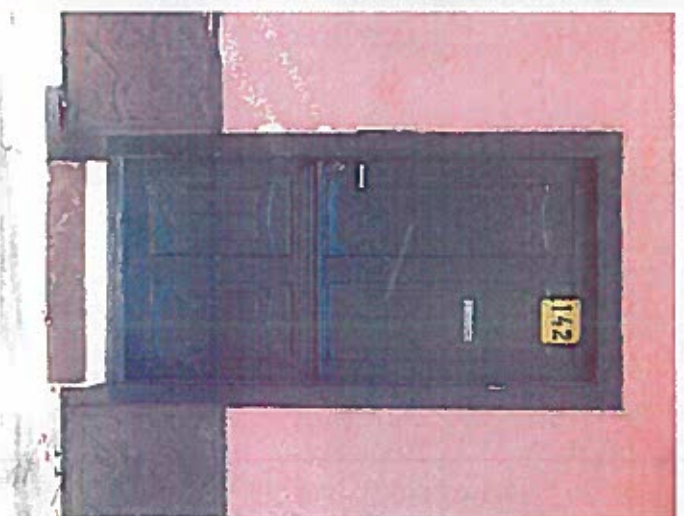
Alul jobbra: Mívesen megépített kortárs nyers-tégla kerítés, a növényzettel együtt harmonikus megjelenésű.

Vakolt tömör kerítés – ennek hagyománya van – és téglafelületű tömör kerítés előkert nélküli, félig zárt sorú és oldalkerítés beépítés esetén ajánlott.

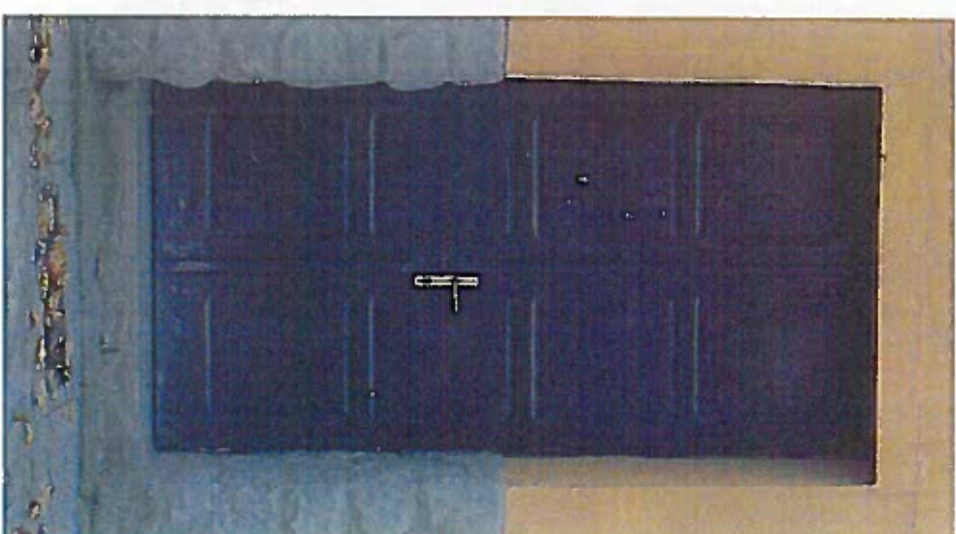
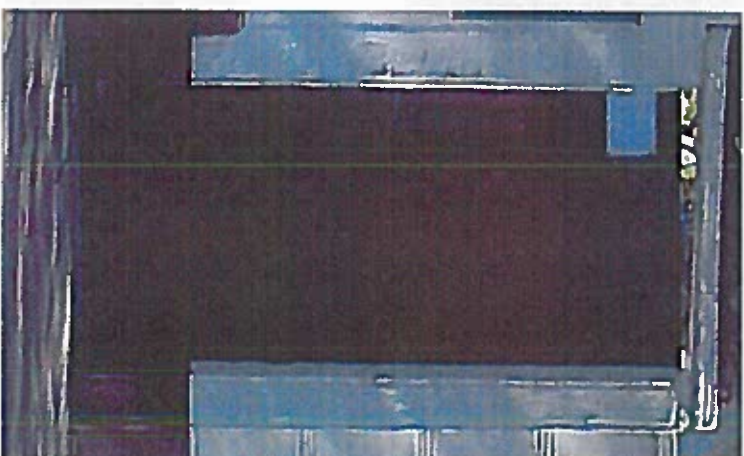

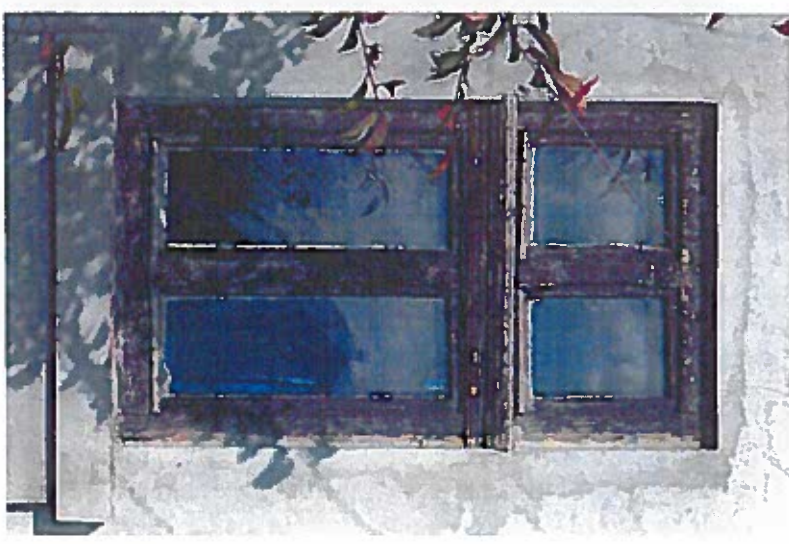
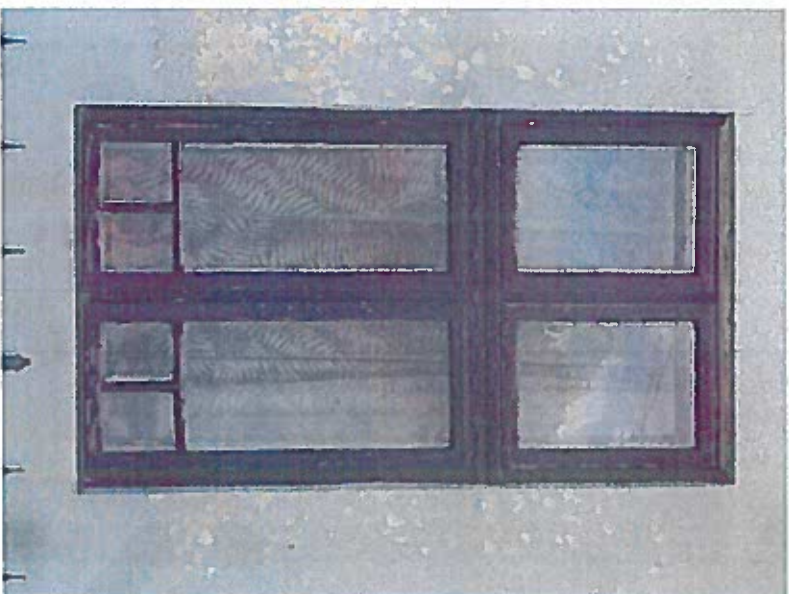
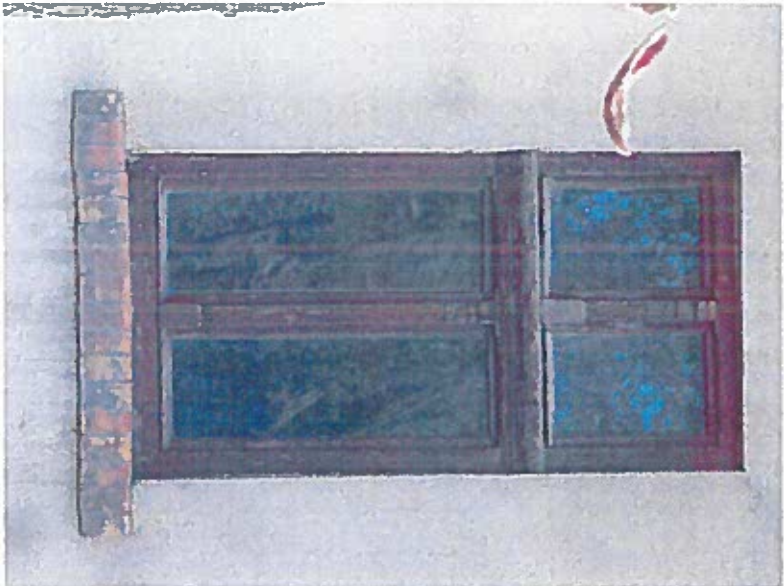
BEJÁRATI AJTÓK, ABLAKOK

A főhomlokzatra kerülő nyílászárók meghatározzák az épületek arculatát. A személybejárati ajtók, kiskapuk, és ablakok mindig is díszei voltak a házaknak, egy-két helyen még megmaradtak. Megjelenésük mind hasonló; vertikális nyújtott formájúak. Közös jellemzőjük, hogy masszívak, erős fából készültek, természetes színhatásúak, harmonikusan illeszkednek a téglá és meszelt téglafelületekhez. Az ajtók tömörök, faragottak, az ablakok osztott tok-illetve szármszerkezetűek. Mintaként állíthatók a felújításokhoz, új építésekhez. Megtartva az eredeti formát, a hőszigetelési követelmények is kielégíthetők. Felújításkor, amennyiben mód van rá – különösen védett épület esetében – érdemes ezek megtartására törekedni, vagy csere esetén az eredetihez hasonló formát alkalmazni.

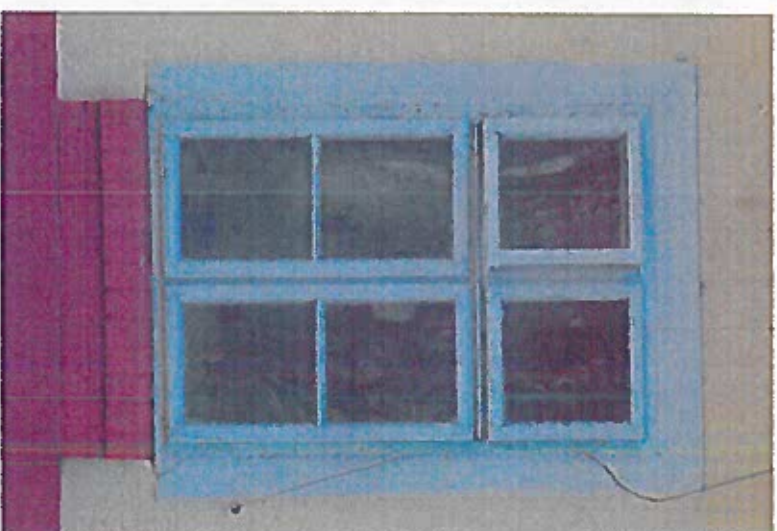

Balra lent: megtartott tornácajtó egy téglafelületű homlokzaton. Középen: felújított épület egyszerű lécezéssel kiskapuja. Jobbra: a katolikus kápolna nyolcosztatú kétszárnyú bejárata.

Balra: egyszerű homlokzati felületen díszes, 4 osztott tokos, téglapárkányos ablak. Középen: kifelé és befelé nyíló ablakszármnyakkal rendelkező nyílászáró. Jobbra: vakolt párkányos 4 osztott tokú ablak.

Balra: középen felnyíló szárnyú, felülvilágító ablak. Középen: kifelé és befelé nyíló ablakszárnyakkal rendelkező nyílászáró, nyílászáróval, festett téglapárkánnyal. Jobbra: téglapárkánnyal, alul, felül középen nyílászáróval rendelkező nyílászáró, nyílászáróval, festett téglapárkánnyal.

MELLÉKÉPÜLETEK, MELLÉKÉPÍTMÉNYEK

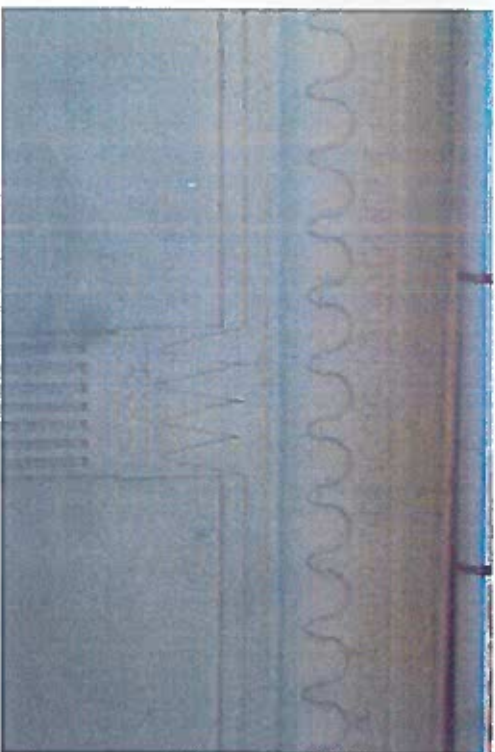
A melléképületeknek fontos szerepük lehet az utcaképben, gondolva az áttört-, vagy léckerítések esetében az udvari elhelyezésre, vagy adott esetben (pl. saroktelken) az utcavonalon való elhelyezésre. A görék hagyományosan lécekkel határolták és cseréppel fedették. Ajánlott ez esetben a természetes faanyagok használata, illetve a főépülettel harmonizáló homlokzatfestés.

A tornácok szerepe, hogy a külső és a belső tér között egy átmeneti teret képezzenek. A hagyományos falusi életmódhoz szervesen hozzátartoztak, mint árnyékot adó, csapadék ellen menedéket nyújtó, funkcionálisan is életteret (munkahelyet) adó fedett-nyílt tér. Mára ezeket jórészt beépítették. A mai életvitel esetén is hasznos az alkalmazásuk.

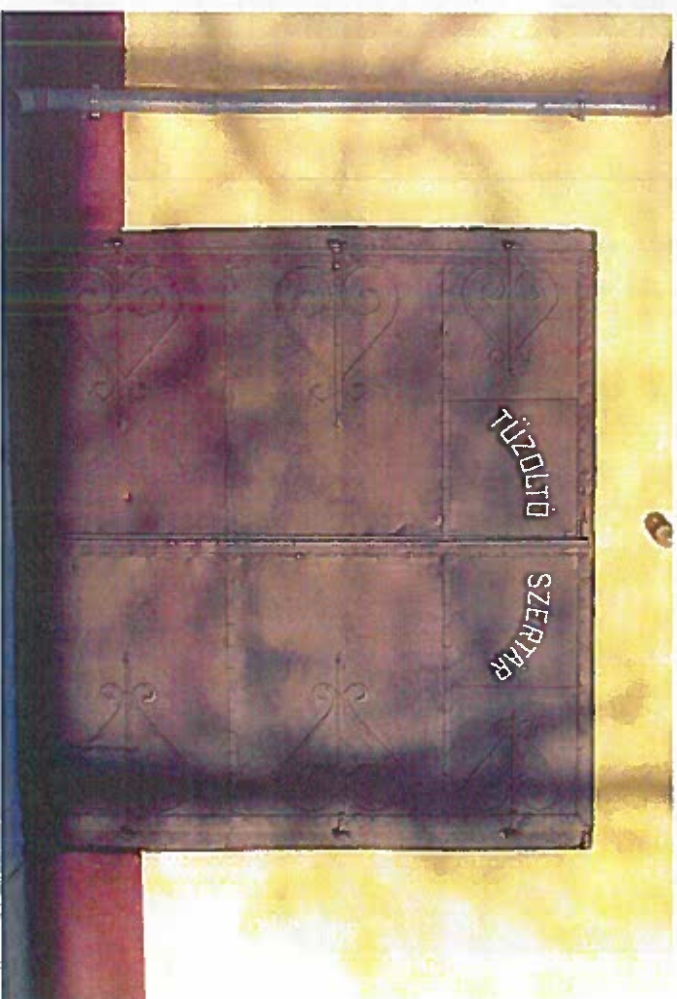
ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

A finom építészeti részletek szerepe, hogy fazont adnak az épületnek, az egyszerű homlokzati felületeket részletgazdag építészeti elemek szepítik.

Fent: eresz párkányzat és homlokzati lizéna díszes vakolatarchitektúrája.

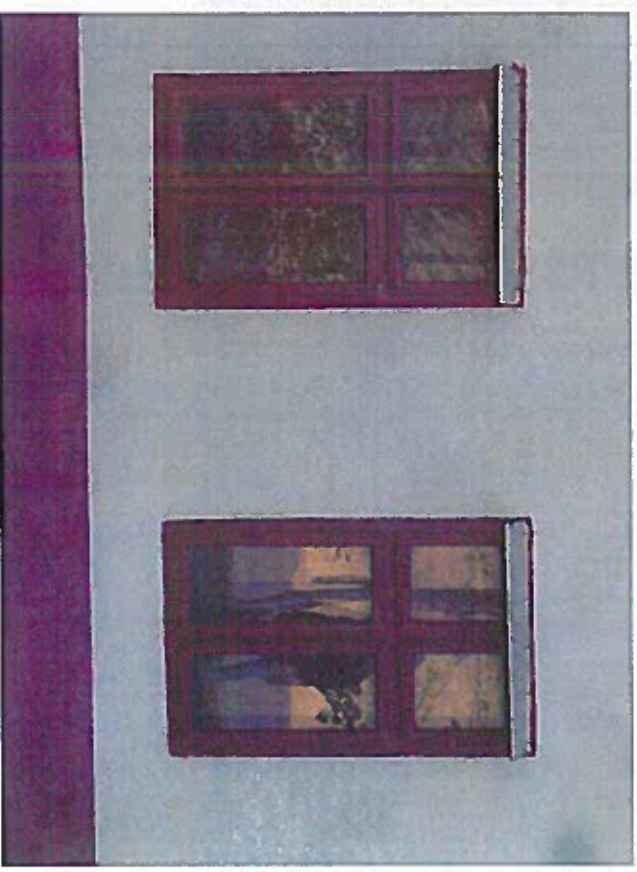
Jobbra lent: Díszes fémlemez kapuzat.

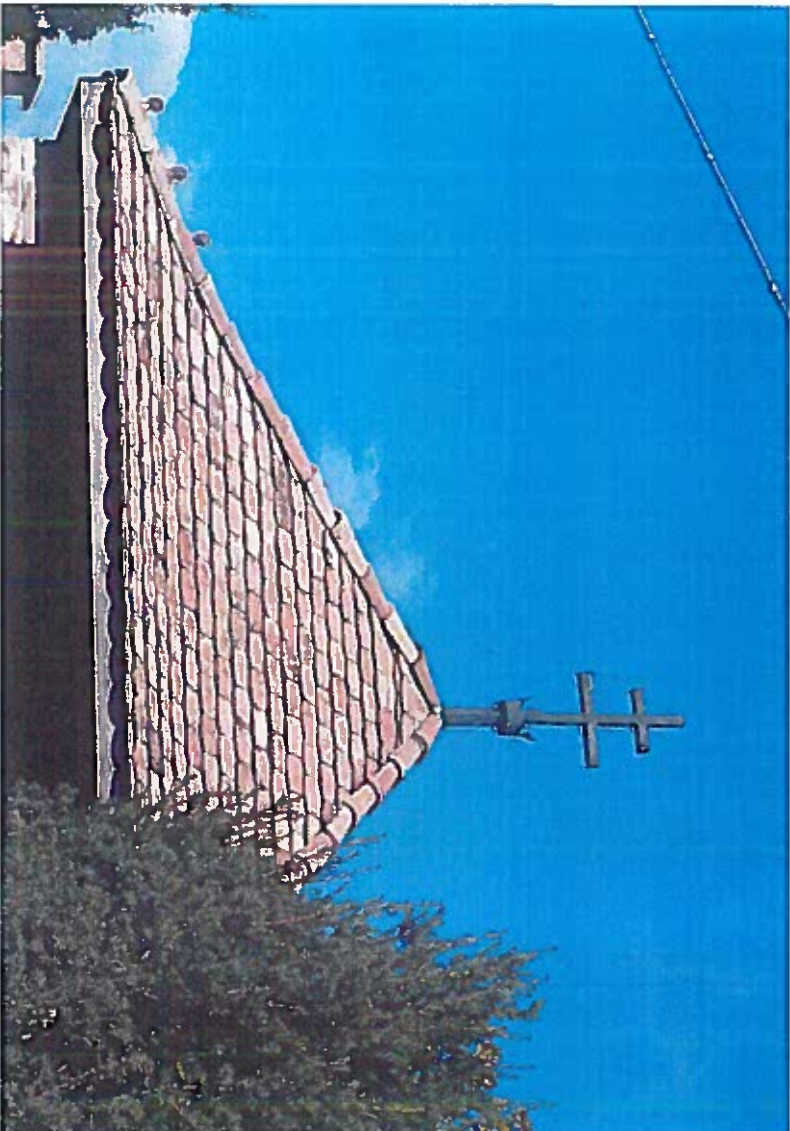
Jobbra fent: az ereszt alatti párkány kialakítása téglával és gipsz elemekkel gazdagítja a homlokzatot.

Balra lent: téglán nyíláskeretes osztott szárnyas ablakpár és meleg színek alkalmazása.

Jobbra lent: az egyszerű fehér falfelület alkalmazása az osztott ablakok formáját, arányait emeli ki.

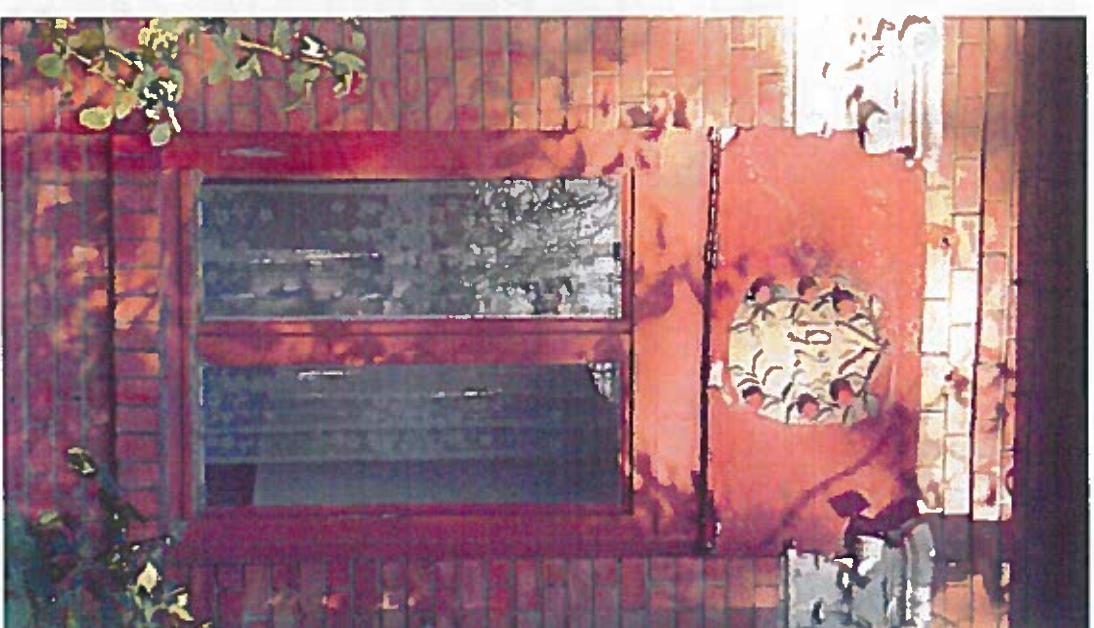
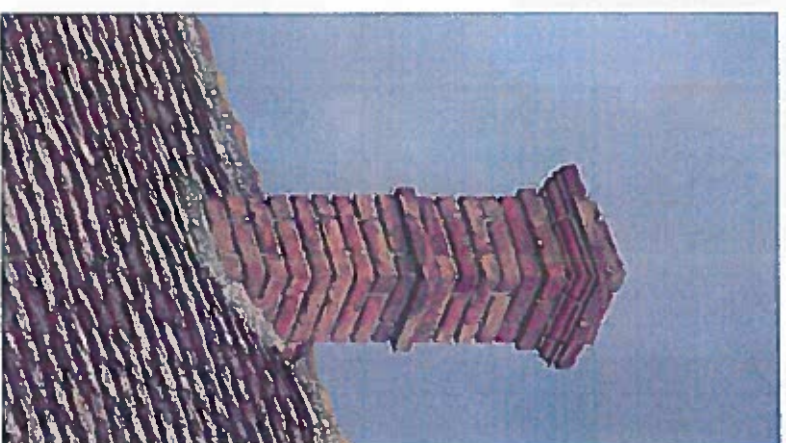

A tetőfelépítmény, és egyedi oromzat lehetőségét ad - mint kiemelt hely
– szimbolikát közvetítő tárgyak elhelyezésére.

Jobbra: az építés évét „dokumentáló” gipszdszítménye a téglá architektúrájú épület egykori tornácbefjárata felett.

Lent: a kéményeknek mindig is szerepük volt az épületek látványában, így a településképet is meghatározzák. A kéményfejezet építése speciális szakértelmet kívánt és - mint jelen esetben - ez alkalmasint igényességgel, ízléssel is párosult.

OROMZATOK

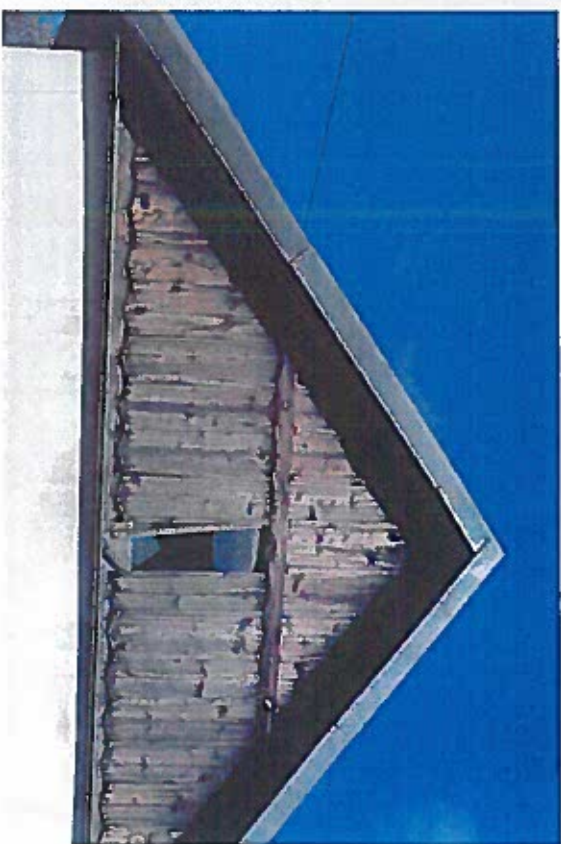
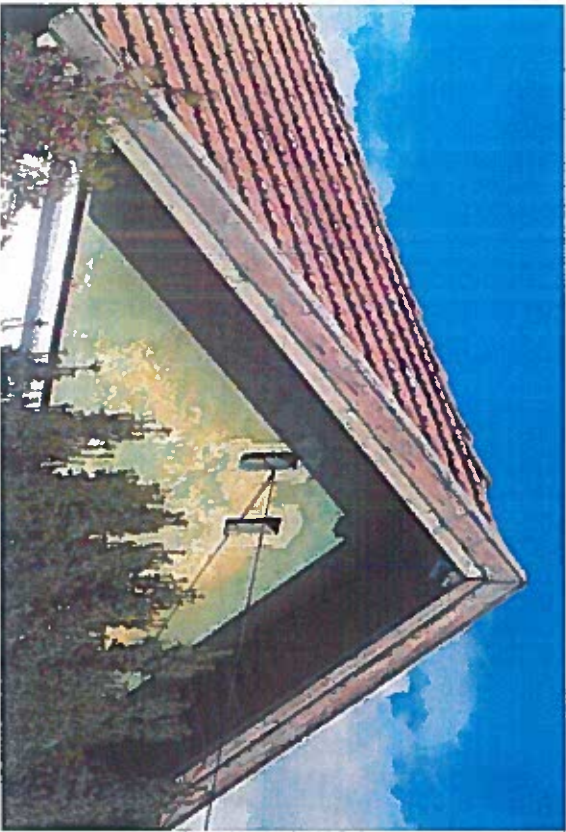
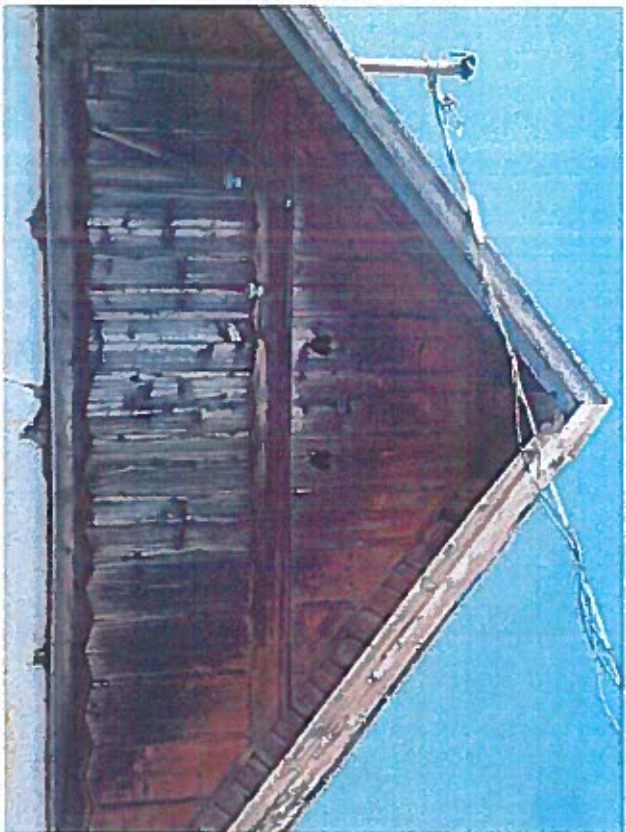
Az oromzatoknak, vagyis a padlástér végfalainak a megjelenése fontos, mind a félig zártosori polgári házas épületeknél, mind pedig a fésűs beépítésű oldalhatáros házaknál. Előbbiek általában időálló nyerstégla alkalmazásával készültek. Az alábbi képeken műves téglaeépítészeti megoldások szerepelnek.

Balra fent: egyszerű fehér falfeületű ház deszka oromzattal, egyedi szíves szellőzőnyílással.

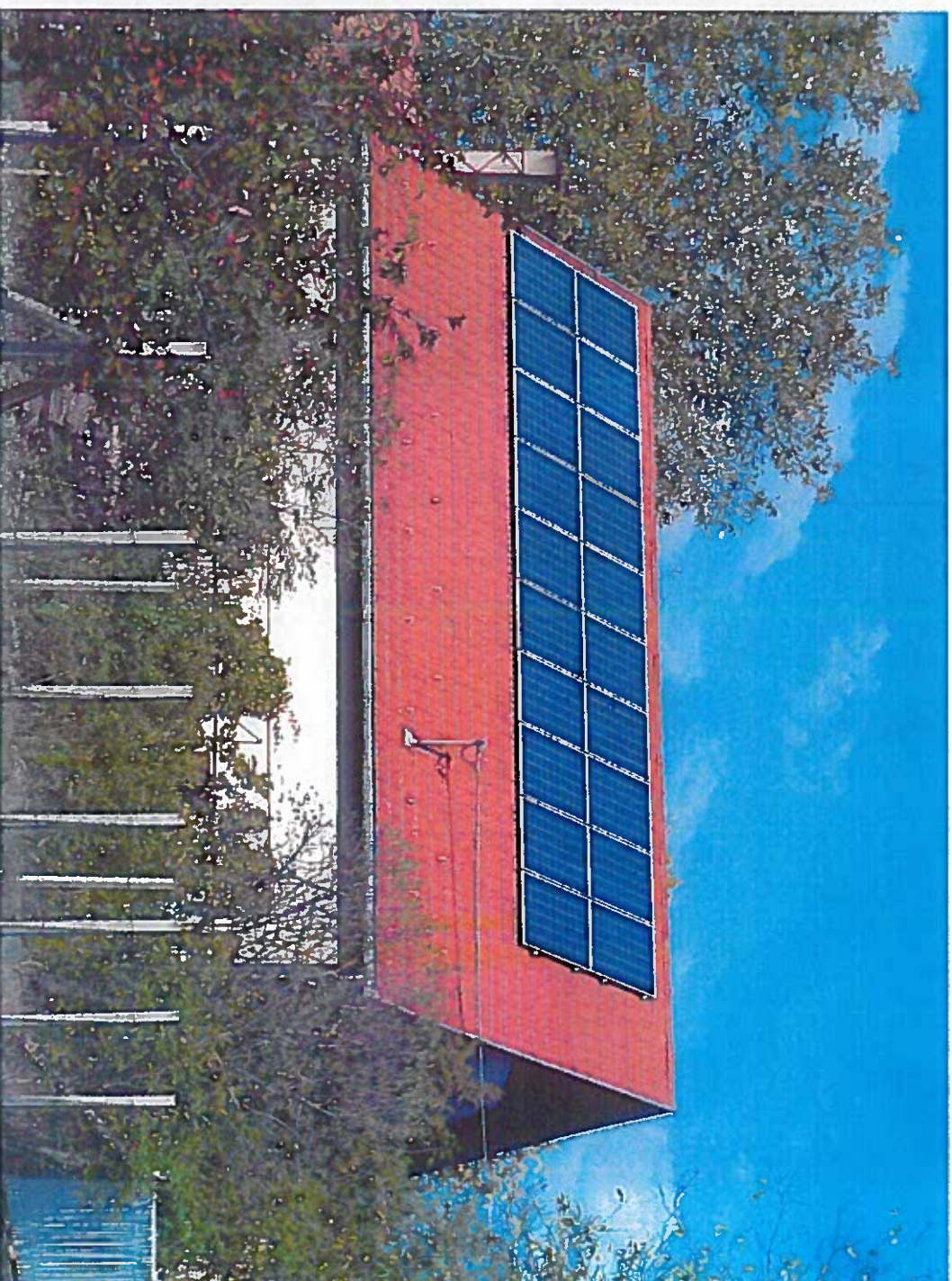
Balra lent: falazott-vakolt-festett oromzat; az egyhangú felületet a vakolt nyíláskeretes szellőző nyílások oldják.

Jobbra lent: praktikus, üvegbevilágított deszkaoromzat.

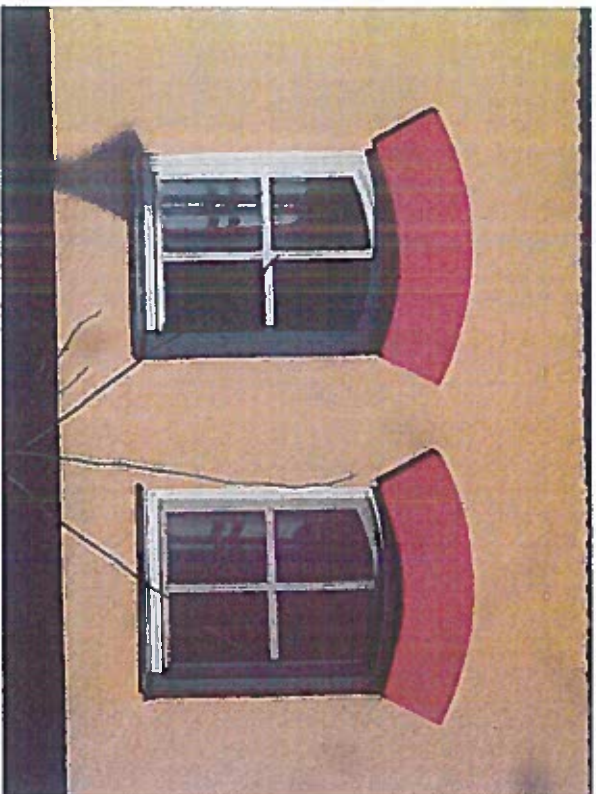

KORTÁRS JÓ PÉLDÁK

A hagyományos építési mód már nem „divat”, hiszen az életvitel is változott, korszerűsödött a falvakban is, nemcsak a nagyvárosokban. Emellett az is jelenség, hogy a hagyományos építőanyagokat új, korszerű építőanyagok váltották fel. Továbbá új előírások és követelmények léteznek, amelyeket figyelembe kell venni. A változások új hozzáállást hoztak, újszerű kihívásokat is jelentenek az építészeti tervezésben. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a modernitás szükségszerűen eltérő építészeti hozzáállást jelentsen. A települési arculat megőrzése, átöröklése korszerű építési eszközökkel, a kortárs építészetben is lehetséges a felújítások és építések során.

Balra: felújított-átépített épület ablakpárja, mai építési anyagokkal, kortárs építészeti eszközökkel (utalásokkal, a formavilág átöröklésével, az eredeti jelleg átöröklésével.).

Lent: racionális szerkesztésű kortárs kerítés és kapu az új katolikus templom mellett.

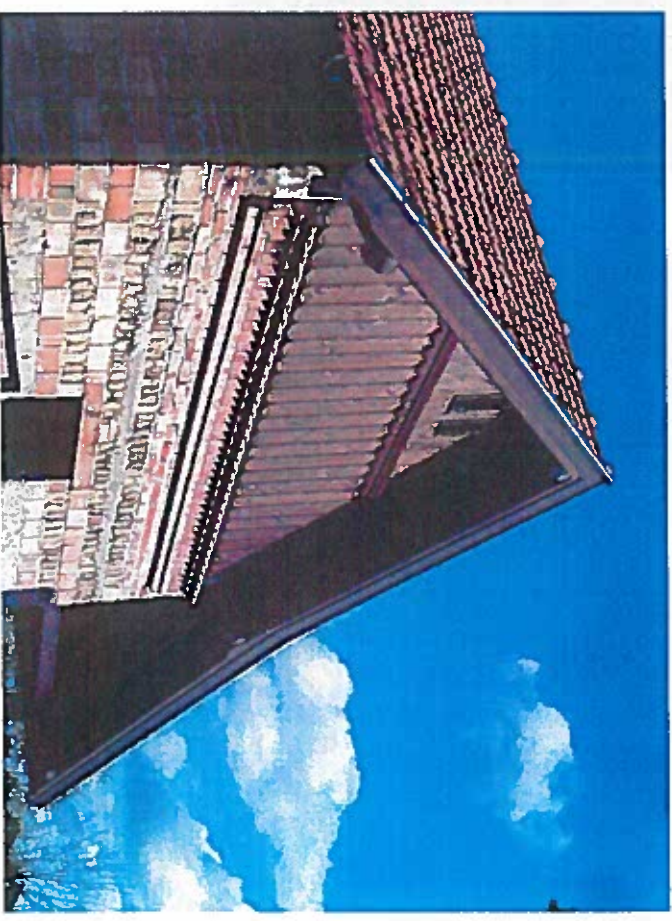
Balra: a katolikus templom igazi kortárs épület, a sikerültebbek közül való. Egyszerre képviseli a hagyományos téralakítást a „megszokott” egyhajós tömeg, harangtorony, nyújtott vertikális ablaksor alkalmazásával. Ugyanakkor a letisztult formák hamisítatlan kortárs építészeti világot jelentenek.

Fent: az épületbejárat kortárs építészeti eszközökkel válik hangsúlyossá.

Balra fent: példa az utcaképi illeszkedésre, a szomszédos épületekkel való összehangolt épületfelújításra. Az épülettömeg, a hagyományos fehér fafelület, deszkaoromzat, stb. az alkalmazott „eszközök” ehhez.

Jobbra lent: példa új építésre. A még születőfélben lévő ház minden elemében látszik, hogy új építésről van szó: ugyanakkor az építelő az évszázados építési hagyományt követi le, ezzel teremelve meg a településképi harmóniát.

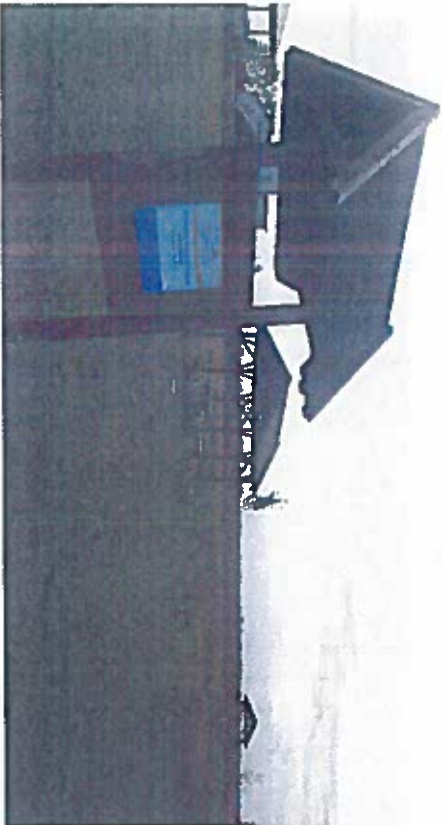

7

KÖZTERÜLETEK, KÖZPARKOK

A település közterületei meghatározó jelentőségűek a településképben. Ezek gondozása döntően az önkormányzat feladata, de a magán és civil szervezetek közreműködése is fontos ebben. A fenti képeken a Török híd mellett kiépített pihenőhely, a piac számára kialakított közterület, a Szabadság utca védett fái, és a Hősök téri park szerepel.

FELIRATOK, CÉGTÁBLÁK

8

Az épületekre felkerülő feliratok, reklámok, cégtáblák szerepe fontos, mert információt közvetítenek. Megjelenésük akkor zavaró – különösen építészeti értéket képviselő épületeken – ha túlméretezettek, tarkabarkák, illetve túl sok információt tartalmaznak. Táblás kialakítás helyett a betűfeliratos mód ajánlott, ez kedvezőbb megjelenést jelent. Elfogadható még a falra merőlegesen elhelyezett „cégtábla”, és az üvegfelületekre elhelyezett ízléses megjelenésű, kisebb felirat is.

IMPRESSZUM

BÉKÉSSÁMSON KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

honlap cím: www.bekessamson.hu.

email cím: pmhivatal@bekessamson.hu

postai cím: 5946 Békéssámson, Hósdok tere 10-12.

Telefon: 68 470 000

Polgármester : Zámbori Tamás

polgármester email címe: polgarmester@bekessamson.hu

mb. főplébsz: Nagy Imre építésszámterv, településtervező

SZERKESZTETTE: Nagy Imre

KÖZREMŰKÖDŐ MUNKATÁRSAK (helyszínelés, fotó, szöveg, grafikai tervezés):

Czakó Balázs, Nagy Dorottya, Pacsika Emilia

Békéssámson, 2018. október

